

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ט' (תשפ"ה)

אוצר פניני נאונני הדורות והחסידות

◆ כי תבא ◆

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכל'שונם מתוך הספרים הקדושים

זהר הקדוש המבואר

הכתר והמכוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נדריה
ע"ש כ"ק ארמו"ד רבי מאיר אביחצידא זיע"א

יד | הקב"ה זוכר את המצוות
והעבירות שהאדם שבח
מילתא חדת"א

יב | ויראו מנחם
ניצוץ אורה חסדי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

יא | הכנה לימים נוראים על ידי
הסתופפות בצל צדיקים
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזיטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

ישמח ישראל | אפילו מצוה קלה שעושה אדם פשוט מעלתה נשגבת מאד ה
דמשק אליעזר | על האדם להמיר את תאוותיו הגשמיות בתאוות רוחניות ה
דברי שלום | כל הנרכות מרמזים בתוכחה ה
דברי צדיקים - אמרי קדש | קריאת התוכחה בלחש - פאמירת סוד ה
היכל הנבוכה | אין הארת התפליו של יום אחד דומה לחברו ה
שם משמואל | מאמר המדרש ה
שערי תשובה | 'ואני תפילתי וגו' עת רצון' - אלול ותשרי ו
ברך מלשה | סגלה נפלאה לחיים טובים ואריכות ימים ו
ברכת אליהו | עקירת הר המזורה לים סוף ו
מלא העמור | אין תקלה באה לידי צדיקים ז
חולת אהבה | הנותן את כל המעשר שדהו תוציא את כל מה שרגילה להוציא ז
נפש יהונתן | שכר מצוה בעולם הזה ז
כתב סופר | רדיפת העשירות אחרי האדם ז
עוד יוסף חי | ברפת הנביא חלה ז
ים של יהודה | קיים המצות במחשבות זנות ז
יעלת חן | נעלי אוכלי המן נשארו בשלמותם ח
ברך יצחק | ה' התיר לעם ישראל ללכת במדבר עם נעלים ח
דברי מנחם | מצות התפלה בראשית זמני היום ח
יוסף אברהם | חביבות התפלה כמצות הבכורים ט
זרע אברהם | שלשת חלקי התפלה כמצות הבאת הבכורים ט
מעשי צדיקים ט
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה יב

אמרי חיים | הכנה לימים נוראים על ידי הסתופפות בצל צדיקים א
חקי חיים | הקב"ה הבטיח לבני ישראל שלאחר כל הנפילות יקומו א
באר יעקב | חטא אדם הראשון היה הלהיטות לאכילה ב
לקוטי שיחות | תכלית ענין חיי ישראל הוא הפרסם אלקותו ולהפך את כל
האמצעות למקום השנאת קדשתו יתברך ב
קדשת לוי | יש להשם יתברך תענוג גדול מהחזורים בתשובה שאף שהם מלאים
עון הם מתלהבים לעבודתו ג
לקוטי הלכות | הנצי"ק מישן את התורה ומחדש את ההבליים, ובאמת הוא
להפך ג
אור לשמים | 'ביום ההוא לאמר' - יבטח בה' ולא ידאג כלל על מקר ד
באר מים חיים | הארת התפליו תלויה לפי פונת המניחים ד
רזא דשבת | פעמים שהאדם פועל לעצמו פתיחת השפע ומפסיד זאת מחמת
שדוחק את השעה לחפש מקורות אחרים ד
לחזות בנעם ה' | דברי התפארת שלמה שעל ידי קריאת התוכחה בסוף השנה
מתקיים 'תקלה שנה וקללותיה' ד
פרי צדיק | קריאת הקללות בשבת זו כדי שבשבת הבאה יהיה 'תחל שנה
וברכותיה' ה
שפת אמת | בחדש אלול צריך להבדיל מכל הבלי עולם הזה ה
סדר הזמנים | 'אלול' מלשון אל, תשות כח | האדם נעשה בעיני עצמו כאין
ואפס על ידי חשבון נפשו ה
שם משמואל | על ידי המקדש היתה נהפכת הנפש הבחמית לקדש קדשים ה
אמרי קדש | הטעם ששבת זו מכנה 'שבת סליחות' ה
אמרי קדוש | טעם לאמירת הסליחות במוצ"ש מיד אחר חצות ה

קו מענה הלכה

שע"י ממלכת עוז והדר

02-803-9999

או במייל: rav@abiryaakov.com

קו השיעורים - קול הלשון: 03-6171077

מתחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

מתחילים
את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת כי תבא

הכנה לימים הנוראים

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א
הכנה לימים נוראים על ידי הסתופפות
בצל צדיקים

ובאת אל הפהן אשר יהיה בימים ההם וגו' (כו ג), ימים הנוראים ממשמשין ובאין וזקוקין אנתנו להמתקת דיני יצחק בחסד אברהם, פסח סוד אברהם חסד, וצריכים לשלב פסח עם ראש השנה ניסן ותשרי.

ולשם זה דרך הבעל שם טוב שיבואו חסידים אל הרבי, שהוא מתיק הדינים בחסד קל ותתקבל תפלתנו לפני אדון כל, וזכות אבות יגן עלינו, כי יעקב מטא כלפי חסד.

ובאת אותיות אבו"ת, נוטריקון וקבל בירחמים וברצון את תפלתנו, תבוא אל הפהן - הרבי - שיעור רחמים ורצון בתפלתו אשר השוכן שמים יזכר לנו ברית אבות. ובא"ת א"ל הפה"ן גימטריא והגד"ת לבנ"ך רמז להגדה של פסח. והגד"ת לשון המשכה. בנ"ך גימטריא חס"ד, הפהן ימשיך חסדי ליל שמורים לפחד יצחק.

תמשיך את בנך הצעיר אל הצדיק ללמד האיש להתפלל ולומר מלכות זכרונות שופרות. וזה אמרו ביום ההוא לאמרי, יום דא ראש השנה, ההו"א גימטריא טו"ב, הינו יום טוב של ראש השנה, לבנ"ך בח"ך פשוטה גימטריא ד' עליו"ן נור"א מל"ך גר"ל זהו מלכות, גם מספר וזכ"ר זכרוננו, הרי זכרונות, ועם הרי אותיות של לבנ"ך גימטריא שופ"ר, לזה המשך את בנך לבוא אל הפהן ביום ההוא לאמר מלכות זכרונות שופרות.

תפלה בלב נשבר ונכנע

אש"ר יהי"ה בימיהם הה"ם גימטריא כוכ"ד רא"ש הכנע"ה, (עין ריש פרק אין עומדין) כבד ראש פרש רש"י הכנעה, זהו עקר התשובה, לשם זה תסע אתה ובנך אל הרבי ללמד להתפלל בלב נשבר ונכנע.

אש"ר אותיות רא"ש, והוא אור פנימי, להתפלל באור פנימי וברוממות המוח שבראש, ויחד עם זה בהכנעה, זה

יכולים ללמד רק אצל הצדיק, ואמרת אליו הגדתי היום מושף אותי בתשוקה יתרה לראש השנה הנקרא היום, הגדתי מלשון הגדה של פסח, רצוני לשלב ההגדה עם ראש השנה ונחון לי דעת:

חקי חיים

רבי אברהם חיים משומרי אמונים זיע"א
הקב"ה הבטיח לבני ישראל שלאחר כל
הנפילות יקומו

יקימך ה' לו לעם קדוש, כאשר נשבע לך (כח ט), קאי על לעתיד לבא, שאחר כל הנפילות לא יתיאשו ישראל, מחמת אשר כבר יעדנו הבורא ברוך הוא דהגם באם נפלה ולא תסיף, קו"ם בתולת ישראל (עמוט ה ב).

ועל דא הבטיחנו משה רבינו מהימנא קדישא כי יקימך [עוד] ה' לו [בתורה] לעם קדוש [כנגד עיני כלם]. כאשר נשבע ל"ך בעדן נתינת התורה והייתם לי סגלה מכל העמים וגו' (שמות יט ה) ועוד כמה וכמה הבטחות במקראי קדש, כמו והתקדשתם והייתם קדשים וגו' (ויקרא יא מד), וכיוצא באלו שנהיה עם קדוש לפניו יתברך שמו.

היכי דמי תשובה שלמה ואמתית

ועקר עבודתנו בהימים הללו הבאים לקראתנו לחיים לשלום פשעם ישראל עוסקין בתשובה, שחשבון הנפש של כל יהודי צריך להיות על ידי שיבא אל תוך ביתו פנימה למבדק בכל שייפא דקומת גופו מהתחלת מחשבה הראשונה שבמחוו, דרך אוניו, ועיניו, ופיו, וידי, ורגליו, איך הכעיסו אותו יתברך עם כל אבר על ידי שלא הלכו בו בדרך ישר, עד שמגדל מרירות לכבו ממאס בחייו, בהעריכו את עצמו כמו בריאה מיתרת בעולם.

ועל דרך מאמרם ז"ל (עירובין ג:) דנמנו וגמרו כי נוח לו להאדם שלא נברא משנברא וכו' להכעיס את הבורא כל העולמים, וכל זמן שאיננו מגיע עד בטול היש כזה שרוצה למסר לנפשו בכפו, איננו נקרא תשובה שלמה ואמתית.

הכנה לימי הסליחות וראש השנה - בטול ובושה

וזה תכלית ימים הללו - שמגיעים ימי סליחות, וראש השנה קרב ובא, אשר

כל ענינו הוא ללמד מן הירח שמתפסית מפני גדל בושה בכסה ליום חגנו (תהלים פא ט), שרואה עצמה חוטאת קדמיה יתברך על מה שהתהרהר ואמרה דאין שתי מלכים משתמשים בכתר אחד וכו' (חולין ט:).

ומשום הכי מתמעטת והולכת, ועד שהיא מגעת לבחינת פסוי לגמרי מגדל בטול, שהוא דרך של בני ישראל, וכמו שאמר לה ה' זילי צדיקים ליקרו [גם כן] על שמך על ידי אפן זה כי אתם המע"ט מכל העמים (דברים י ז), פדרשתם ז"ל (שם פט) שהם ממעטין את עצמם, עד שמגיעים לבחינת מעוט הירח, על דרך הכתוב (משלי כד לא) כסו פניו חרלים, מגדל בושה שאין יכולים להרים עז הפנים קדם ה', ואזי מגיעים לתשובה.

הטעם שמתודים בכפיפת הקומה

וכאשר מובא ממרן האר"י ז"ל, דלכן מתודים בכפיפת ראש וקומה וכו', שמהיות קומתו השלמה, קשו"ה בכסא הכבוד, ובעטיו של החטא, נכפף קומתו כרוח בהמה. ועל כן זה לעמת זה צריך לכופף לנפשו ומחשבתו עד למטה לארץ שלא יוכל להרים פניו מבושה.

ככל שעושה חשבון הנפש באמת נפתחים עיניו יותר

וכשמגיע לידי מדה זאת בחשבון נפשו ואינו מניח להונות ולשטות ברוחו, מובא גם ממרן האר"י ז"ל דכל כמה שייכנס בתוך שערי התשובה, מפקחים לו עיניו להראות לו יותר ויותר עברות וחטאים מה שעשה מימות נעוריו, ועד שמתגדלין נגד עיניו פהרים וגבעות לא בכדי לפל לעצבות, אלא למען אשר ישוב ויתקנם, וכמבאר באריכות במאמרי התשובה בספר טהרת הקדש.

וזה הוא הרוח של חשבון הנפש והתבוננות על מצבו, כי הרשע כל כמה שישקע ברשעותו, תריהו מכסה פשעיו [מנגד עיניו, ולפיכך] לא יצליח [לשוב לעולם, אכל בשעה שנוכע לבבו] ומודה ועוזב, [אז] ירחם מהשמים (שם כח ג), והוא בתנאי שמבטיח שלא יחטא יותר, וכשהוא מגיע בכפיפות קומה ורואה איך מכבידים עליו החטאים כמשא כבד, עד שנדמה לו כאלו נרפן ראשו ונכפף עדי ארץ.

אז יקימך ה' הנ"ה [מתוך התשובה בתורה עם שעור קומתך], ל"ו [לחלקו בשרש

ההעלאת בכורים לבית המקדש

וענין זה שיש אף בזמן שאין בית המקדש קיים, שעל ידי כך שהאדם מושל ברוחו וכובש תאוותו, נחשב לו כמו שהביא בכורים. וכן אמרו חכמינו ז"ל (ברכות נה.) 'כל זמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשו שאין בית המקדש קיים שלחנו של אדם מכפר עליו, והינו פאשר שלחנו הוא השלחן אשר לפני ה', שמקדש עצמו בעבודת האכילה, אז נחשב לו אכילתו כמו שהעלה בכורים לבית המקדש.

השראת הקדשה על ידי כך

וכלפי זה אמר הפתוח פאן והלכת אף המקום אשר יבחר ה' אלוקיך לשכן שמו שם, דהינו, שהאדם צריך שתהא עבודת האכילה שלו בקדשה פראוי, שעל ידי זה יהיה נמשך למקומו השראת כח הקדשה לשכן שמו שם.

הכנה לימים הנוראים על ידי עצירה בעת האכילה - הנחשבת לסגור

והנה הננו מתקרבים אל הימים הקדושים, וידוע אשר גדולי הצדיקים בדורות הקדמונים הנהיגו לערוך בימים אלו סגופים קשים, אמן הצדיקים שבדורות המאחרים, פראותם חלשת הדורות הן בגופניות והן ברוחניות בטלו את הסגופים הקשים, ותחת זה תקנו סגופים אחרים שאינם מחלישים את האדם, אף לאידך יש בהם תועלת ותקון גדול.

וסגור זה האמור פאן, שיהא האדם עוצר עצמו בשעת אכילתו, יש לו יסוד נאמן בדברי רבנו יונה שכתב ביסוד התשובה, שבעת מאכלו ועודנו תאב לאכל, ניח ממנו לכבוד הבורא מתאוותיו ואל יאכל כפי תאוותיו. ובדאי ראוי לכל אדם לנהג בעצמו בעבודת האכילה, באותם הנהגות קדושות אשר יסודם מגדולי עולם:

שעות ספורות מאז בריאתו עד שבת (ראה אוה"ח ויקרא יט כו ומדרש ב"ר כא ז). נמצא שחטאו היה הלהיטות לאכילה, שנגחפו לאכל מפרי עץ הדעת.

יסוד גדול בענין האכילה

ומזה יסוד גדול לכל אדם, שאף אם מהיותו בשר ודם הרי הוא זקוק לאכל, מפל מקום רגיל עצמו בעת גשתו אל האכל שלא יהיה להוט למלא תאוותו, רק יעצר עצמו מעט מן האכל וישבר תאוותו בעת אכילתו, פנודע ענין זה מספרים הקדושים.

ענין מצות בכורים על פי הנ"ל

וזהו ענין מצות בכורים, שאדם יורד לתוף שדהו ורואה שהבשילו פרותיו וכי תאנה הם לעינים, יעצר בעצמו וימשל ברוחו לבל ימלא תאוותו ויבלעם בעודם בכפו, רק אדרבא, מפנין שהם פרות נאים ומשפחים יקריכם לגבוה, על דרך שאמר הפתוח 'כל חלב לה' (ויקרא ג טו), שהחלק המבחר ביותר ראוי לקדשו ולתנו לגבוה.

הרמז בלשון המשנה | תאנה שבכרה - חטא אדם הראשון

ואפשר דלזה ירמוז לשון המשנה (ביכורים פ"ג מ"א) המובא פאן ברש"י: יורד אדם בתוף שדהו ורואה תאנה שבכרה וכו' קושר עליו גמי ואומר הרי אלו בכורים.

דהרי לתד מאן דאמר עץ הדעת תאנה היה, פדאיתא בכרכות (מ.), ועקר החטא פאמור היה במה שנגחפו לאכל ולא עצר בעצמו, ולזה באה מצות בכורים, להורות את האדם שיהא מושל ברוחו ולא יהיה להוט למלא תאוותו במידי דאכילה, והוא הדין לכל הענינים הגשמיים השכיכים באיש וביתו.

התקדשות האדם באכילה על שלחנו

של יעקב חבל נחלתו, ולא אותו בלבד, כי אם באמצעותיה יקיים ה' גם לעם קדוש בכללותו, וכדאמרו רבותינו ז"ל (יומא פא): כי גדולה היא התשובה, שבשביל היחיד שעשה תשובה, מוחלים לכל העולם פלו וגו'.

יחיד ששב משפייע על כל העולם כלו

וכבר נודעו דברי מרן הרב הקדוש מבעלזא זיע"א דאירי פאם יחיד זה מחזיק עצמו בעל חוטא היותר גדול, והכריע במעשיו הרעים פל העולם פלו לכף חובה.

ועל כך אפשר להוסיף, כי הנה בשעה ששב, יודע שבאם יקבלו תשובתיה, ימחלו בודאי גם לכל העולם פלו, פענין שאמרו במדרש שבקש דוד, רבונו של עולם הרי יש עוד בעלי חוטאים, ואם תמחל לי, ידעו גם פל פאי העולם וכו'.

וככה פשאיש יהודי מגיע למדרגה פזו, ורואה את נמיכות ערפו, אומר בשברון רוחו, רבונו של עולם דהלא אם גם לשפל אנשים פמוני תענה ותאמר סלחתי, פל שפן כי לא יבצר בחיך למחל גם לכל הרשעים והחוטאים בעולם, ובשביל יחי"ד שכזה, מתעורר הזכות פל אכן ימחל הקדוש ברוך הוא גם לכל העולם פלו:

באר יעקב

רבי יעקב ישכר פער מנדבורנא זיע"א

חטא אדם הראשון היה הלהיטות לאכילה

עוד טעם יש למצות בכורים, ויבאר בהקדם מה שאמרו חז"ל פענין חטאו של אדם הראשון, שאלו היה ממתין עד ליל שבת היה מתר לאכל אף מפרי עץ הדעת, וכל האסור לא היה אלא באותם

פרשת כי תבוא

כובשים את המקום לעשות שם דירה לו יתברך.

כלומר: שליחותו של עם ישראל פארצות, בעולם הזה היא לא רק לעמד בתקף על משמרתם בעבודתו יתברך בקיים התורה ומצות ולא להתפעל מפל המניעות ועכובים וכו' - אלא גם להפך את הארצות למקומות ששורה שם קדשתו של הקדוש ברוך הוא - לשכן שמו שם.

באר הפסוק 'כח מעשיו הגיד לעמו

לשכן שמו שם (כו ב)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

תכלית ענין חיי ישראל הוא לפרסם אלקותו ולהפך את פל הארצות למקום השראת קדשתו יתברך

ידוע, שתכלית ענין ירידת הנשמה בגוף וחי בני ישראל בעולם הזה הוא - בלשון הבעל שם טוב (היום יום" חי אלול. כתר שם טוב - הוספות ס"ג) - 'לשכן שמו שם, לפרסם אלקות במקום זה, שעל ידי זה

לתת להם נחלת גוים'

וזהו תכן הפתוח 'כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים' (תהלים קיא ו) - שזוהי עבודתם של ישראל, בקיום התורה ומצות בכל מקום ומקום, לכבש את ארצות העמים תחת 'בעלות' הקדשה - 'לתת להם נחלת גוים'.

פונת ירידת הנשמה לעולם היא עבור ברו הניצוצות

ליתר באור: ידוע מה שאיתא בספרים, שפונת ירידת הנשמה (ובפרט דהגלות)

הלך בדרך כסיל, והשתא יתלהב כף לעבודתו. ומשום הכי גדולה תשובה שזדונות נעשין לו פזכות, כי מחמת גדל התענוג של הבוֹרָא ברוך הוא עושה לו מזדונות שלו זכות.

והנה באשר הקדוש ברוך הוא משגיח על ישראל ועל האמות, ורואה שאין האמות עובדין אותו, הקדוש ברוך הוא מתפאר מאד בישראל ואומר, כל שבעים אמות הם כסילים ושוטים, וישראל בחר לו יה. וזה שכתוב ו'ה' האמירך היום להיות לו לעם סגלה כו' על כל הגוים אשר עשה, ואם תאמר למה ברא אותם, לזה אָמר שברא את הגוים לשם ולתפארת ולתהלה, שיוכל להתפאר בישראל.

והנה התפארות הוא לבוש, שהשם יתברך ברוך הוא מתלבש בתפארת, ונתכנה התפארת בשם לבוש כמו שנאמר (שמות כה) 'ועשית בגדי קדש כו' לכבוד ולתפארת. וזהו 'יכבש עונותינו', רצה לומר 'יכבשם ללבושך' (משלי כו כו), דהינו תפארת, פרוש שמתפאר עם עונות, לאמר איש עון כזה יעבד אותו, נמצא מתפאר הקדוש ברוך הוא עם העונות, וזהו 'יכבש עונותינו', שהתפארת מכנה בשם לבוש שהקדוש ברוך הוא מתלבש בתפארת ההוא.

וזהו 'מעביר ראשון ראשון' (ר"ה יז), פרוש שלחוטא הנה הקדוש ברוך הוא מעביר ראשון ראשון העונות, והשעם, ד'כך הוא המדה' פרוש לבוש, דהינו התפארות שמתפאר הקדוש ברוך הוא עם עונותינו, רצה לומר וכן הוא המדה תפארת, שהקדוש ברוך הוא מתפאר עם עונותינו ולכן מעביר ראשון ראשון, אמן:

היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך (בכל יום יהיו בעיניך כאלו היום באת עמו בבית, רש"י) (כו ט)

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

היצר מישו את התורה ומחדש את ההבליים, ובאמת הוא להפך

צריכין התחזקות גדול בכל יום ובכל פעם, שהוא בחינת עזות דקדושה. כי הרבה הרבה עובר על כל אחד ואחד בכל יום ויום, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוכה נב:) בכל יום יום יצרו של אדם מתחדש עליו וכו'.

כפשוטו, שכל העולם כלו יבגס לגבול ישראל (חלק ל עמ' 251-252):

וה' האמירך היום להיות לו לעם סגלה באשר דבר לך ולשמר כל מצותיו, ולתתך עליו על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת וגו' (כו יח-ט)

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א
יש להשם יתברך תענוג גדול מהחזרים בתשובה שאף שהם מלאים עון הם מתלהבים לעבודתו

הנה בבאור הפסוק אין קשור תיבות 'אשר עשה לשם' כו' לתבת 'על כל הגוים', מהראוי הנה לכתב בתחלה התבות 'לשם' כו'.

ויבאר על דרך מאמר חז"ל (ברכות לד:) מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמד שם וכו'. ויבאר עוד מאמר חז"ל (יומא פו:) גדולה תשובה שזדונות נעשו לו פזכות.

להיות כי יש שני מיני עבדים, אחד שרואה תמיד פני המלכות ועובד אותה, ואחד שאינו רואה תמיד פני המלכות אף מעורר עצמו לעבד את המלכות, ואינו מבקש מאת המלכות ההצטרכות שמגיע לעצמו, אף בקשתו שיהיה יכול לעבד אותו.

והנה זה שעובד אותו כף שאינו מבקש ההצטרכות שנוגע לעצמו, רק בקשתו לעבד אותו תמיד, ומפנה עצמו מכל עסקיו ומשעבד נפשו אל ה', זהו מבין בפסוק 'תפלה לעני כי יעטף' (תהלים קב א), רצה לומר, זו התפלה שהוא לצרף עצמו, דהינו 'לעני', שהוא צריך לפרנסה, 'כי יעטף' לשון אחר, והוא מאחר אותו ואינו מבקש אותו, רק 'לפני ה' ישפך שיחו', דהינו שיוכל להיות תמיד לפני ה' ולעבד אותו, הגם שיש לו דאגת פרנסה אף על פי כן משעבד נפשו לה'. והנה אז יש להקדוש ברוך הוא תענוג גדול, ואומר ראו אדם מלא עון כזה, ימלא לבו לדבר גדול כזה לעבדני, ושמת בעבודתו כל כף.

וזה שאמרו מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורין יכולין לעמד שם, כי מבעלי תשובה יש להקדוש ברוך הוא תענוג גדול, שהוא איש בער, ועד השתא

היא – כפי שישאל יבררו את ניצוצות הקדושה שנפלו ונתפזרו בכל קצוי תבל, ולכן 'פזרן לבין האמות', כפי שכל אחד ואחד יברר את ניצוצות הקדושה שנמצאים במקומו (כי על ידי שמשמשם בהפצי העולם לעבודת השם, הרי הוא מעלה את ניצוצות הקדושה הנמצאים בדברים אלה לקדושה).

ברור הניצוצות באפו הכי מעלה הוא יציאת בני ישראל למקום הניצוצות

אמנם, אי משום 'ברור הניצוצות' לחוד, אין הכרח שהאדם העוסק בתורה ומצות יבוא בעצמו למקום שבו נמצאים ניצוצות הקדושה, כי גם בהיותו 'במקומו', בארץ הקדש (ובירושלים עיר הקדש) – אפשר שתשג מטרה זו על ידי זה שעבודתו היא באופן של רבוי עצום באור הקדושה, בדגמת אבוקה גדולה שמקבצים אליה כל ניצוצי אור, גם הרחוקים.

ועל הדרך שמצינו אצל שלמה המלך – דכאשר 'וישב שלמה על פסא ה' (דה"א א' כט כג), היה יושב במקומו ומשם פעל את ברור העולם כלו, שזהו שמלכת שבא באה ממקומה לשלמה והביאה אליו מתנות כו' (ניצוצות קדושה).

ומכיון שהירידה למטה היא צרף עליה (הינו עליה גם לגבי המצב שהיה לפני הירידה למטה) – על פרחף צריך לומר שעל ידי ירידה זו בעבודת הבוררים יש בה השג ושלמות יותר אפלו לגבי ברור הניצוצות בזמן שלמה.

המקום שבו מצויים ניצוצות הקדושה המתבררים - אף הוא מתעלה לקדושה

ויש לומר הבאור כזה: על ידי הירידה למטה ובגלות בפרט, 'אחד מכם גולה לברבריא ואחד מכם גולה לסרמטיא' (לשון חז"ל – שה"ר פ"ב ח ב) ועובד עבודתו שם – הרי נוסף על שמוציאים את ניצוצות הקדושה שנתפזרו בעולם, הנה עוד זאת, שגם המקום שבו נמצאים ניצוצות הקדושה (כל העולם בלו) תהפך לקדושה, הינו, שהעולם כלו נעשה 'ארץ ישראל', לתת להם נחלת גוים.

באור היעוד 'עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות'

וזהו גם היעוד 'עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות' – כי לאחרי השלמת מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, כשכל העולם נכבש ונתהפך לקדושה, הרי קדשת ארץ ישראל תתפשט בכל הארצות – לתת להם נחלת גוים'

יתהפכו לנו פלם לברכה וכו'. פי באמת ידוע כמו שכתוב בספרים כי כל התוכחות הם ברכות, עין שם.

העולה מדבריו שזו היתה תקנת עזרא, שאם חס ושלום נגזר על האדם ענש, אז על ידי קריאת הפרשה יחשב הדבר כאלו נתקיים כבר, ויתהפכו פלם לברכות, וממילא – תכלה שנה וקללותיה.

כאשר מתעוררים בתשובה על ידי קריאת התוכחה שוב אין צריך את התוכחה בפעל

ובאור דברי קדשו של התפארת שלמה יש לומר, והלא כל עיקרא של פרשה זו היא לעזור את ישראל שישובו אל ה', וכל אחד לפי דרגא דיליה יתעורר וישוב בתשובה. כי כל מטרת הענש היא רק כדי לעזור את החוטא בתשובה, ועל ידי ששבים בתשובה נמתק הענין פלו, וזהו הענין של המתקת הדינים בשרשם.

נמצא, שעל ידי קריאת הפרשה והתבוננות בה, ישובו בתשובה, וממילא, בעצם הקריאה כבר יבואו אל התכלית, שזהו מטרת ותכלית הענשים, שאינם באים אלא לעזור ולהזהיר, וממילא נחשבת קריאת הפרשה כאלו נתקיים הדבר בפעל.

דיוק הלשון עזרא 'תמו' להם לישראל

ובזה נוכל להבין גם הלשון 'עזרא תקן להם לישראל', דהיינו שעזרא מסר 'תקנון' לעם ישראל, שעל ידי שיקראו פרשה זו, יתקנו וישובו בתשובה על ידי שיתקנו את הדרוש תקנון, ויכלת זה – 'תכלה שנה וקללותיה'.

קריאת התוכחה היא כעין תפלה ובקשה שכבר התקיימו בעם ישראל דברי התוכחה במשך הדורות

ובעוד דרך יש לומר, דכאשר קוראים ומתבוננים בפרשה זו, נזכרים לראות שכל דברי התוכחה הללו כבר נתקיימו בעם ישראל לאורך כל שנות הגלות, וישראל קדשים למודי סבל ותלאות מאז ומעולם, ובכל שנה ושנה לומדים אנו פשט חדש בפסוקי הפרשה, וקללות אלו נתקיימו כבר בפעל במשך כל הדורות, וגם בדורות האחרונים, ובדור האחרון בפרט.

וממילא, קריאת הפרשה היא כעין התעוררות תפלה ובקשה לה, שיחיש גאולתנו ופדות נפשנו, ונזכה בקרוב לגאולה שלמה ותכלה שנה וקללותיה (שנת תשנ"ה):

הם חותם המלך, ומי הוא אשר לא יירא ויזיע ויתבהל ויתפחד מחותם מלך המלכים ב"ה. ואכן פי זה הכל אם אדם מניחן בקדשה ובטהרה באהבה ביראה ובשמחה פראוי לנושא חותם מלך מלכי המלכים עליו. ויש לו תפלין בראשו, לא על ראשו לבד, כי המניחם על ראשו לבד ואינו מכניסם קלל במח שבראשו, הרי הוא כמניחן על הפתל או על הגג, פיון שאינו נותן לב מה הוא עושה הלא הוא כגלם כגוף בלא נשמה (פרשת שופטים):

ובאו עליך כל הקללות האלה ורדפוך והשיגוך וגו' (כח מה)

רזא דשבת

רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זיע"א

פעמים שהאדם פועל לעצמו פתיחת השפע ומפסיד זאת מחמת שדוחק את השעה לחפש מקורות אחרים

וצריך לדיק פנות כפל הלשון ובאו עליך והשיגך. ובסייעתא דשמיא תפרש, כי חס ושלום יכול להיות, שאחרי בקשות ותפלות פועל האדם שיפתחו לו שערי ההצלחה והשפע נשפע לו אל מקומו.

ועל ידי הפסקות בשחון האמתי, הולך לחפש הצלחות במקום אחר, בחינת כל הדוחק את השעה שעה דוחקתו (ברכות טו), וגם שמה לא מחכה על הצלחתו שיבוא, ושב ובא אל מקומו הראשון, ואז כבר הגיע שפעת ברכתו להמקום שברח משם.

והקדוש ברוך הוא מברך את בני ישראל **ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך**, שישגו אותך במקומך ולא תברח מפני הברכות כהנ"ל אלא שיבואו הברכות אליך והשיגך כדי שנוכל לקיים כי תשמע בקול ה' אליך:

לחזות בנעם ה'

רבי אברהם מסטריקוב זיע"א

דברי התפארת שלמה שעל ידי קריאת התוכחה בסוף השנה מתקיים 'תכלה שנה וקללותיה'

כתב התפארת שלמה ז"ל וזה לשונו: יש לתת טעם בענין התוכחה, מה שאנו קוראים בעת הזאת, שתכלה שנה וקללותיה (מגילה לא:), והוא כמו שאומרים 'ונשלמה פרים שפתינו' (הושע יד א), שאם חס ושלום נגזר אשר לא טוב, הנה יצאנו חובתנו בקריאת הדברים האלה, וממילא

כי היצר הרע שהוא באמת זקן וישן לגמרי, כי נקרא זקן וכסיל (קהלת ד א), רוצה בכל פעם להתחדש, ומעורר את האדם לשטותיו והכליו כאלו הם חדשים עכשו, ועצות התורה הנפלאים הוא רוצה להתישן חס ושלום, כאלו הם ישנים חס ושלום.

ובאמת הוא להפך, וצריכין להתגבר בעצות גדול כנגדו מחדש ולהבין ולהאמין בהאמת כי נהפוך הוא, כי התאוות והשטותים והבלבולים הם ישנים מכבר, כי אין כל חדש תחת השמש' (קהלת א ט), אבל למעלה מהשמש, שהוא התורה, שם יש חדשות בכל יום ובכל פעם.

כי עצות התורה עמקים מאד מאד והם מתחדשים בכל פעם, וצריך להתחזק בהתחזקות ועצות דקדשה מחדש בכל פעם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה 'היום הזה נהיית לעם' בכל יום יהיו בעיניך כחדשים (הלכות מתנה ה"ה אות ד):

ויצו משה את העם ביום ההוא לאמר (כו א')

אור לשמים

רבי מאיר מאפטא זיע"א

'ביום ההוא לאמר' - יבטח בה' ולא ידאג כלל על מחר

ויצו משה את העם ביום ההוא לאמר. בהקדים פרוש הפסוק 'והאמן בה' וכו' (בראשית טו ה), וכבר פרשנו דהיינו שאברהם אבינו עליו השלום פעל בעבודתו שהמשיך ונטע אמונת אלהי עולם גם לדורותיו הבאים.

וזה פרוש הפתוח: ויצו משה את העם ביום ההוא לאמר, דהיינו שצוה לעם שיקבע אמונתו ויברך שמו בלבכם ולא ידאגו כלל, ומה ש'ביום ההוא לאמר', ולא ידאגו לצורך מחר ויבטחו בו יתברך שמו:

וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו מלך (כח ע')

באר מים חיים

רבי חיים משטריקוב זיע"א

הארץ התפליו תלויה לפי פנות המניח

אמר הכתוב 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו מלך', ואמרו יו"ל (מנחות לה:): שהם תפליו של ראש, כי

לשונות של אור

פרשת כי תבא

פרי צדיק

רבי צדוק הכהן מלבלין זיע"א קריאת הקלות בשבת זו כדי שבשבת הבאה יהיה תחיל שנה וברכותיה וכן קורים בשבת שקדם שבת אחרונה שקדם ר"ה הפרשת קללות שבמשינה תורה, ואז יהיה תכלה שנה וקללותיה, ובשבת הבאה שהוא שבת שקדם ר"ה יהיה תחיל שנה וברכותיה (אות יג):

אלול

שפת אמת

רבי יהודה לייב מגור זיע"א בחדש אלול צריך להבדיל מכל הבלי עולם הזה ועקר פרוש 'אני לדודי', להיות איש ישראל יודע שנקרא רק לשמש את קונו, ואין לו מציאות וצריך אחר כלל בעולם (אלול תרמ"ז תרמ"ח):

סדר הזמנים

רבי ישכר דב מנואלבראד זיע"א 'אלול' מלשון אל, תשות כח | האדם נעשה בעיני עצמו כאין ואפס על ידי חשבון נפשו לפיכך קוראים לאותו חדש 'אלול', שהוא לשון אל, וגם שהוא מזל בתולה, הינו תשובה כח באשה, לרמז לאדם שרק בבחינה ובאפן זה דיקא הוא יכול עתה לבוא לפני הקב"ה לבקש ולהתחנן על נפשו, הינו בשנחשב בעיני עצמו לאין ואפס ותש כחו כאשה:

מקדש

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א על ידי המקדש היתה נהפכת הנפש בהמית לקדש קדשים באמצעות המקדש היו גם גופות בני אדם מתקדשים, הינו שהיה ביבולתם להפך גם את הנפש בהמית לעשותה קדש קדשים:

סליחות

אמרי קדש

רבי יצחק מאמטיניוב זיע"א הטעם ששבת זו מכנה 'שבת סליחות' הטעם שנקרא שבת שלפני ימי הסליחות בשם 'שבת סליחות', שבכל שבת יכולים לתקן כל ימי השבוע, והשבת האחרונה של כל השנה יכולים לתקן כל השבתות של כל השנה::

אמרי קדוש

רבי אורי מסטרליסק זיע"א הכתיבה והחתימה של ראש השנה ויום הכפורים הקדוש הוא מתחיל מיום א' של סליחות:

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א טעם לאמירת הסליחות במוצ"ש מיד אחר חצות ובזה יובן מנהג החסידים שמקדימין הסליחות במוצאי ש"ק תכף אחר חצות לילה, כי כל מה שיכולין לקרב לשבת טוב יותר, מחמת שאז היא עת רחמים ורצון וישעת תשובה:

עבודת ה'

ישמח ישראל

רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זיע"א אפלו מצוה קלה שעושה אדם פשוט מעלתה נשגבת מאד מזה יוכל כל איש לחזק את עצמו יהיה איד שיהיה, אם יזכה לעשות אפלו מצוה אחת ומחשבה טובה אחת כל ימי חייו די, וגם לבוש ולהכלם על רע מעשיו ועל אבוד זמנו עד עתה שלא עשה מצות, בראתו יקרת ערך חשיבותם. (עהפ"ס וענית):

תאוות

דמשק אליעזר

רבי אליעזר מוויז'ניץ זיע"א על האדם להמיר את תאוותיו הגשמיות בתאוות רוחניות יורד לתוך שדהו ורואה תאנה - רמז על התאוות | 'גמ' ר"ת גדולים מעשי ה'

'היורד לתוך שדהו ורואה תאנה רומז לתאוות הגשמיות וכו', העצה נגד זה, 'פורד עליו גמ' ר"ת גדולים מעשי ה', כלומר, להמיר את התאנה הגשמית בתאנה לעבודת השי"ת:

תוכחה

דברי שלום

רבי שלום מקודיניוב זיע"א כל הברכות מרמזים בתוכחה באמת בתוכחה מרמז כל הברכות והישועות:

דברי צדיקים - אמרי קדש

בשם רבי שלמה מקשאנוב זיע"א קריאת התוכחה בלחש - כאמירת סוד שמעתי בשם הגה"ק רבי שלמה זצ"ל אב"ד בק"ק קרשאנוב, כי לכן קוראין התוכחה בקול נמוך, כי על פי סוד הקללות המה ברכות, וסוד אומרים בלחשה:

תפלין

היכל הברכה

רבי יצחק יהודה וחיאל מקמארנא זיע"א אין הארת התפלין של יום אחד דומה לחברו

אין תפלין של יום זה דומה לתפלין של יום מחר, ואין תפלה דומה לחברתה, ואין רגע דומה לחברו. בכל רגע נתחדש אור חדש וטעם חדש בקטנות וגדלות, באמונה שלמה נהגלה אור חדש וטעם חדש ע"י הבוריון שנתבררים בכל עת ברור חדש ואור חדש:

עמוד התפלה

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א מאמר המדרש במדרש רבה (דברים וכו' ב): 'ויהי אם שמוע תשמע בקול ה' אלקיך' (דברים כח א), 'זהו שאמר הכתוב 'אשרי אדם שמע לי' (משלי ח לד), מהו 'אשרי אדם שמע לי', אמר הקדוש ברוך הוא אשרי לאדם בשעה ששמעו עותיו לי, מהו 'לשקד על דלתתי', אמר הקדוש ברוך הוא, אם

פשוטה, שבחדש אלול הימין פשוטה לקבל השבים.

התשובה המעלה היא בהצטרפות התפלה

ועל דרך זה יש לרמוז פסוק (תהלים טו ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט', 'שויתי' גימטריא זו תשובה, להודיע שהשב בתשובה צריך שכל ימיו תהיה תשובתו בין עיניו, כדי להוסיף יראה על יראתו וקדשה על קדשתו, וכל זה בהצטרפות תפלה כראוי עמה. נגדי תמיד גימטריא התפלה עם הכולל. להודיע שהתשובה המעלה היא בהצטרפות התפלה עמה, והתפלה צריך שתהיה בלב ופה שלמים בלי שום תערובת מחשבה אחרת. ועל זה אמר 'כי מימיני בל אמוט', 'בל' אותיות 'לב', 'בל אמוט' עם שני כללות שתי התבות גימטריא 'פי', דזהו עקר התפלה שיהיו פיו ולבו מוכנים כאחד לתפלה, וזהו עקר קבול תפלתו, ונרצה לו לכפר עליו:

ברך משה

רבי משה מסאטמאר זיע"א

סגלה נפלאה לחיים טובים ואריכות ימים

כמה צריך האדם לשמר פיו ולשונו מלדבר דברים בטלים בבית הכנסת ובבית המדרש, וחיו מעגן מורא מקדש שהוא דבר חמור ונורא, וכדאיתא בזהר הקדוש (תרומה קלא) 'מאן דמשתעי בבי כנישתא במלין דחל, וי ליה דאחזי פרודא, וי ליה דגרע מהימנותא, וי ליה דלית ליה חולקא באלקא דישראל, עוד זאת חדש לנו קדשת זקני בייטב לב' (פרשת תבא), שיש בזה סגלה נפלאה לחיים טובים ואריכות ימים:

ומקשיב מה התורה דורשת ממנו.

וידועים דברי הרמב"ן (בפרשת קדושים) שאדם יכול להיות נכל ברשות התורה, והינו כאשר יסתפק רק בשטחיות הצווי.

אבל החודר לתוך פנות התורה ומכין את לבו ומקבל עליו לעשות פנימיות הפונה, זה נקרא ש'נכנס דלת לפנים מדלת'. וזה עצמו הוא הפרוש 'ששמועותיו לי', הינו פנימיות הפונה. וזהו אם שמוע תשמעו הינו שמיעה כפולה, וזהו 'לקול ה' אלקיד', שידוע ההפרש בין קול לדבור, שדבור הוא בהתגלות על ידי ה' מוצאות הפה וקול הוא בפנימיות (שנת תרע"ה):

שערי תשובה

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

'ואני תפלתי וגו' עת רצון' - אלול ותשרי

אפשר לרמוז הפסוק הזה של 'ואני תפלתי' (תהלים סט יד) על אלול ותשרי, שבהם נפתחים שערי רחמים ושערי רצון, והתשובה מקבלת בהם מפל שאר ימות השנה, שעליהם נאמר (ישעיה נה ו) 'דרשו ה' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב', לפי שבחדש אלול מתגלגל שלש עשרה מילין דרחמי דאריך אנפין. והנה מלת 'ואני' גימטריא 'אלול', ו'תשרי' גימטריא 'תפלת'.

וזהו שאמר 'ואני תפלתי לך ה'', דהינו כשאני מתעורר ושב בתשובה שלמה בחדש אלול ותשרי שהם חשבון 'ואני תפלת' כאמור, אלו הן 'עת רצון', ואז 'אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעד'. והנה מלת 'ישעד' גימטריא

הלכת להתפלל בתוך בית הכנסת אל תעמד על הפתח החיצון להתפלל שם אלא הוי מתכונן להכנס דלת לפנים מדלת, לשקד על 'דלתי' אין כתיב כאן אלא על דלתי וכו'.

הדיוק בדברי המדרש

ויש להבין דמה רבותא היא זו שלא לעמוד בבית החיצון, ומהו הלשון 'בשעה ששמועותיו לי', דבפשיטות שישמע להשם יתברך ולא לזולתו, זה אין צריך לומר, דפשיטא היא, ובדאי רמז יש בדבר.

לב האדם נקרא 'בית הכנסת' על שם כנוס כל כחותיו והרגשותיו

ונראה דלבו של אדם נקרא בית הכנסת שבו מתכנסין כל כחותיו וכל הרגשותיו. והאזנים הן פתחי הלב, ובמדרש (דב"ר פ"ג) האזן לגוף כנקל לבלים.

'נכנס דלת לפנים מדלת' - שמיעה אמיתית הנקלטת בעמק הלב ומתרגש ומתפעל ממנה

אך לא כל השמיעות שוות, יש שמיעה חיצונית שאינה נכנסת לעמק הלב אלא בחיצוניותו, וממילא לעמת שבאה בן תלף, וכבר משלנו משל לנכנס בפלטין ובעודו בבית השער יוצא מצד אחר. אף שמיעה המתבקשת, היא כשנקלטת בעמק הלב, שהלב נתרגש ונתפעל משמיעה זו, וזה נקרא ש'נכנס דלת לפנים מדלת' ולא נשאר בפתח החיצון.

הסימן לשמיעה אמיתית בפנימיות הלב

ושכיחים בעגן זה הרבה טעיות ודמיונות עד שלפעמים נדמה לאדם שנתפעל והדברים נכנסו לעמק לבו ובאמת עדין מבחוץ, והנסיין האמתי בזה אם הוא רודף אחר פנות התורה, ולא לצאת ידי חובת שטחיות הצווי, אלא מבין ומאזין

אוצרות גאוני הדורות

ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש (כו ט)

ברכת אליהו

רבי אליהו דוויף זצ"ל

עקירת הר המוריה לים סוף

הקדים ויבאנו אל המקום הזה קדם ויתן לנו את הארץ הזאת, יובן בהקדים האי דאיתא בילקוט (רמז רלב) על פסוק 'מה תצעק אלי' משם המכילתא, זה לשונו: רבי יוסי הגלילי אומר [כשנכנסו ישראל לים] כבר הנה הר המוריה נעקר

וכיון דבית המקדש הוא הר המוריה, אם כן כשנעקר הר המוריה בשעת קריעת ים סוף ובא אצל ישראל הינו בית המקדש, והשתא היו ישראל במקום בית המקדש טרם בואם לארץ ישראל. ומעתה שפיר קאמר ויבאנו אל המקום הזה ואחר כך ויתן לנו את הארץ הזאת, לפי שבאו לבית המקדש בקריעת ים סוף קדם שבאו לארץ ישראל.

ממקומו, ומזבחו של יצחק הבנוי עליו, ומערכתו הערוכה עליו, ויצחק כאלו עקוד ונתון על גבי המזבח, אברהם כאלו פושט ידו ולוקח המאכלת לשחט את בנו, ע"כ.

וכזה יבוא על נכון סדר הפרשה, ועוד נקדים מה שאמרו רבותינו ו"ל שהר המוריה הוא במקום בית המקדש, ועוד מה שאמרו שנעקר הר המוריה ובא אצל יעקב אבינו וזהו קפיצת הארץ האמורה בגמרא, וקראו יעקב 'בית אלהים' דהינו בית המקדש.

לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי (כו יג)

מלא העמוד

רבי אריה ליב צינץ זצ"ל

איו תקלה באה לידי צדיקים

ירמזו על מה שאמרו חז"ל (תולין ה:) אין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים, לכן אמר לא עברתי ממצותיך לכן לא שכחתי, וכתבו התוספות שם דהינו במידי דאכילה, וזהו לא אכלתי באני, אף שטרוד באבלו לא בא לידי שכחה, פי רגלי חסידיו ישמר אחר שלא עברתי ממצותיך.

ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלהיך ולביתך אתה וחלוי והגר אשר בקרבך. כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך

(כו יא-יב)

חולת אהבה

רבי צמח הכהן זצ"ל

הנותן את כל המעשר שדהו תוציא את כל מה שרגילה להוציא

יראה לבאר הכתוב על פי המובא במדרשים (פסיקתא דרב כהנא פסי' י,

שיר לא, יז, ותנחומא פ' ראה סי' ט), מעשה באדם שהיתה לו שדה שמוציאה אלף כורים לשנה, לפני מותו צנה לבנו שיתן מעשר פדין. ואכן בשנה ראשונה, נתן הבן מאה כורים מעשר, אף לשנה הבאה, הורע בעיניו לתן כל כך הרבה, ופחת עשרה כורים, ואף שדהו פחתה מאה כורים. שנה לאחר מכן פחת עוד עשרה, וכן שדהו פחתה עוד מאה. וכן ארע במשך השנים, עד שהוציאה השדה רק מאה כורים. כששמעו על כך קרוביו, באו לפניו בכגדים נאים. אמר להם, אני עצוב על מה שקרה לי ואתם שמחים? אמרו לו, שמחים אנו על כך שבתחלה אתה היית בעל הבית והקב"ה כהן, ואתה נותן לו מעשר. כעת אתה הפכה והקב"ה הוא בעל הבית, והוא שנותן לך את המעשר. [אמרו לו, תחזר ותתן מעשרות כבתחלה, ותחזר השדה לתת אלף כורים כפי שהיה בזמן אביך. וכן הויה. כ"כ המחבר (וכ"כ גם רבי ישראל די קוריאל בספרו 'אור צדיקים' פ' ראה), אף אינו במדרשים שלפנינו].

וזהו שאמר הפתוב, אימתי 'ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלהיך' ולא יחסר ממנו, "כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך", כלומר, כאשר תתן את כל המעשר שאמתי חייב לתת, ולא תפחת ממנו, אזי גם השדה תוציא את כל מה

שרגילה להוציא. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו לחלוי

(כו יג)

נפש יהונתן

רבי יהונתן בנמינן הפכה זצ"ל

שכר מצוה בעולם הזה

נראה לי דיש לפרש על פי מה דאיתא בגמרא (ברכות לה:), ואמר רבה בר בר חנה בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, דורות הראשונים היו מכניסין פרותיהן דרך טרקסמון כדי לחיבן במעשר, דורות האחרונים מכניסין פרותיהן דרך גגות חצרות וקרפפות כדי לפטרן מן המעשר, דאמר רבי ינאי אין הטבל מתחבב במעשר עד שיראה פני הבית, שנאמר 'בערתי הקדש מן הבית', ע"כ.

ומעתה יש לומר דזה שאמר בערתי הקדש מן הבית, כלומר הבאתי את עצמי לידי חיוב מעשר, וגם נתתיו באמת לחלוי וכו', ואתי שפיר.

והנה ידוע מה שכתב המהרש"א ז"ל דבמצוה שמביא האדם את עצמו לידי חיוב, בזה יש שכר גם בהאי עלמא [וכו']. ומעתה שפיר קאמר כאן בערתי הקדש מן הבית וכדברי רבי ינאי ורבה בר בר חנה הנ"ל, כלומר שהבאתי את עצמי לידי חיוב, לכן השקיפה וברך את עמך את ישראל ואת האדמה, דעבור מצוה פזו מגיע שכר גם בעולם הזה.

ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך פי תשמע בקול ה' אלהיך (כח ב)

נתב סופר

רבי אברהם שמואל בנמינן סופר זצ"ל

רדיפת העשירות אחרי האדם

נראה לפרש פי על פי הרב צריך האדם לילך ממקום למקום ממדינה למדינה לטחור לקנות ולמכור עד שיתעשר, אבל ברפת ה' לעמו לא תהיה באפן הזה, אלא שיבוא אליו העשירות במקומו ובעירו ובכל מקום שיהיה ולא צריך לרדף אחריה. וזהו הפונה ובאו עליך והשיגוך, שלא תהיה צריך אתה לעשות התפעלות להשיג אותם, רק הם ישיגו אותך.

והנה באפן הראשון מבטל האדם מעבודת ה', אבל אם הברכות יבואו אליו

מעצמם בלי טרחתו לא יתבטל מעבודת ה', וזהו הפונה פי תשמע וכו', שעל ידי זה תשמע בקול ה' אלקיך.

יצו ה' אתך את הברכה באסמיך (כח ח)

עוד יוסף חי

רבי יוסף חיים ב"ר אליהו זצ"ל

ברכת הנביא חלה

נראה לי בס"ד על פי מה שכתב הרב מטעם המלך (חלק ה' סי' תרכו), דדוקא נס הנעשה ביד נביא הוא דבכע שירים לאחולי עליה ברכה, וכמו שכתוב גבי אלישע הנביא ע"ה דאמר לה לאשת עובדיה (מלכים ב' ד טו) מה יש לך דבר בביתך כדי שתחול הברכה עליו. ברם הקב"ה אינו כן, דחיל הברכה גם על אין אפלו דליכא שירים, דהא הוא עשה ארץ ושמים מתהו ואפס ואין [וכו']. עד כאן דבריו.

ולזה אמר יצו ה' אתך את הברכה, פרוש אם יצו לעשות על ידי נביא או מלאך, לזה צריך שתחול הברכה באסמיך שיש בו דבר שתחול עליו הברכה. מה שאין כן אם השם יתברך נותן לך הברכה ולא יצו אותה על ידי שליח אין צריך לאסמיך, אלא אף שאין לך דבר בעין תחול הברכה, כי הוא יתברך ממציא יש מאין.

והיית רק למעלה ולא תהיה למטה פי תשמע אל מצות ה' אלהיך אשר אנכי מצוה היום לשמור ולעשות (כח יג)

ים של יהודה

רבי יהודה אלטמן זצ"ל

קיום המצות במחשבות זכות

ונראה לפרש כאשר פרוש אף לא פעלו עולה בדרךיו הלכו' (תהלים קיש א), דקימו מצות ה' ככל הצריך לשמה בלא שום פגנה ורה, אף לא פעלו עולה בעת שהלכו בדרךיו, פי עשו הכל בכונה רצויה. ועל כן אם האדם עושה המצוה בלי מחשבה זרה יש לו עליה והולך בנה מעלה מעלה, אבל אם יש לו אינה פניה גם כן בעת קיום המצות, אז מצד אחד הוא הולך מעלה, אבל מצד אחר הוא יורד מטה. וזה שמוהיר התורה הקדושה והיית רק למעלה ולא תהיה למטה בעת פי תשמע אל מצות ה' אלקיך, ותעשה הכל במחשבה זכה.

מצות התפלה בהבאת הכפורים

דברי מנחם

רבי מנחם ב"ר שמעון מרדכי זצ"ל

מצות התפלה בראשית זמני היום

מצאתי כתוב בכתב יד למהר"ח בן ארוליא ז"ל שפרש ז"ל בכונת הפתוב בפרשת כי תבוא בענין הכפורים 'היום הזה ה' אלהיך מצוה לעשות כו', שהקשו ז"ל מהו 'היום הזה' כו', דמאז ומקדם שנצטוו בעשיית החקים.

ותרץ על פי מה דאמרו בתנחומא (ס"א) וזה לשונו: 'היום הזה' כו' זה שאמר הכתוב (תהלים צה ו) 'באו נשתחווה ונכרעה נברכה לפני ה' עשנו', צפה משה ברוח הקדש שבית המקדש עתיד לחרב, והכפורים עתידים לפסק, עמד והתקין להם לישראל שיהיו מתפללין שלשה פעמים בכל יום, לפי שהביכה תפלה לפני הקב"ה מכל המעשים ומכל הקרבנות כו'.

וכתב הרב בעל העקדה ז"ל, דטעם לקיחת הכפורים וכל התורה שהיו עושים בהבאת תאנה אחת, התכלית היתה כדי להראות שלא בחרכם ירשו ארץ, וזרועם לא הושיעה למו, כי אם ימין ה' רוממה, לה' הארץ ומלואה והוא הנותן אותה לישראל עמו. ונהו שאמר הכתוב 'כי תבוא אל הארץ', כדי שתדע ותפיר שה' אלהיך הוא הנותן לך נחלה כו', ו'לקחת מראשית כל פרי האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך' כו', ולה' הארץ ומלואה.

והרחיב הרב ז"ל ענין זה, שגם זו היתה פונתו יתברך בענין חיוב התפלות זמנין תלתא ביומא ערב ובקר וצהריים, להיות הזמנים אלה ראשית כל, השחר ראשית היום, הערב ראשית הלילה, וצהריים גם כן היא תחלת היום לחכמי הלוחות הכוכביות שתחלת היום אצלם הוא מצהריים. באפן שפונתו יתברך היתה שייכבדוהו בראשית כל, להודות לה' שלו הוא הארץ ומלואה, ומלא כל הארץ כבודו.

ונמצא שגם בזמן הנה כהנים הנה ממש אנו מקימין מצות בכורים, שערב ובקר וצהריים ראשית כל הזמנים הללו אנו מתפללים לה' יתברך, ונמצא שהיום הנה ממש ה' אלהיך מצוה לעשות מצות הכפורים. וזהו פונת מדרש תנחומא על פי זה, דקשה ליה לרבי תנחומא מה טעם אומר 'היום הזה', לכך דרש שצפה משה רבנו ע"ה ברוח הקדש שבית המקדש עתיד לחרב והכפורים עתיד לפסק, עמד והתקין להם לישראל שיהיו מתפללין

וינו ושכר לא שתיתם, כלומר לאותן שלא אכלו רק המן. אבל לאותן שאכלו גם לחם ויין מתגרי אמות העולם, להם בלתי מנצליהם לאותה ההליכה שהלכו בעצמם בכל יום ויום הליכה מרבה, אשר הנה ספק בידם שלא ילכו אם לא היו אוכלים לחם.

ולפי זה בפרשת עקב דכתיב ויעוד וירעוד ויאכלד את המן, דמברר מאותן שהמן היה להם לענוי, והמה בנדאי אכלו מה שמכרו להם תגרי אמות העולם לחם, לזה כתיב בתריה ורגלד לא בצקה שמנעליהן באמת בלתי, אלא אף על פי כן רגלד לא בצקה, ולא קשה מידי קושית הט"ו.

בנה יצחק

רבי יצחק בנה זצ"ל

ה' התיר לעם ישראל ללכת במדבר עם

נעלים

על הפסוק "שמלתך לא בלתי מעליך ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה" (דברים ח, ד), פרש רש"י, "לא בצקה", לא נפחה כבצק, בדרך הולכי יחף שרגליהם נפוחות. והקשו המפרשים (עי' שפתי חכמים ועוד), שלפי מה שמשמע מדברי רש"י שהלכו יחפים במדבר, מהו שאמר הפסוק "ונעלך לא בלתי מעל רגלך", שמפרש שהלכו עם נעלים (ותרצו בכמה דרכים).

ונראה לבאר בהקדים את הגמ' במו"ק (טו:) שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, היו מגדים (בעיון חטא העגל, עי' רש"י יבמות עב. ד"ה 'ואיבעית'). אכן, מבאר בגמ' שם, שאף שהמגדה אסור בכמה דברים, לא נאסרו ישראל בהם.

והנה, אחד מהדברים שהמגדה אסור בהם, הוא נעילת הסנדל (עי' בגמ' שם, ושור"ע יו"ד סי' שלד ס"ב). ולפי זה, מאחר שלא נאסרו ישראל במדבר, באסורים שבהם אסור המגדה, הרי שלא נאסרה עליהם נעילת הסנדל. ועל פי זה יבאר, ששני הפסוקים אינם סותרים, אלא משלימים זה את זה. תחלה אמר, "ורגלך לא בצקה", והינו בדרך הולכי יחף. פונתו לומר, עליך להוקיר טובה לה' על שהתיר לך ללכת עם נעלים, ולא היית צריך ללכת יחף כדני מגדה, כי אז היתה רגלך בצקה. ועוד, שאחר שהתיר לך ללכת עם נעלים, עשה לך נס, "ונעלך לא בלתי מעל רגלך".

(באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ואולף אתכם ארבעים שנה במדבר לא בלו שלמתיכם מעליכם ונעלך לא בלתי מעל רגלך. לחם לא אכלתם ויני ושכר לא שתיתם (כט ד-ה)

יעלת חן

רבי אונה יהודה ליב תאומים זצ"ל

נעלי אוכלי המן נשאר בשלמותם

הנה הט"ו בספרו דברי דוד בפרשת עקב מקשה, דהכא כתיב 'ונעלך לא בלתי מעליך', ושם כתיב (ח ד) 'שמלתך לא בלתי מעליך ורגלך לא בצקה', ופרש רש"י לא נפחה כבצק בדרך הולכי יחף שרגליהם נפוחות, דמשמע שבלו נעליהם.

ולעניות דעתי לישוב, דהנה עוד יש לדקדק הכא דכתיב 'לא בלו שלמתיכם' בלשון רבים 'ונעלך לא בלתי' לשון יחיד. ועוד, במה דכתיב בסיפא דקרא 'לחם לא אכלתם ויני ושכר לא שתיתם', הרי אף דעקר אכילתו היה המן, מכל מקום גם לחם ויני היה להם מתגרי אמות העולם וכמו שאיתא סוף יומא (ע"ה), 'והרמב"ן הרגיש בזה.

על פן נראה לעניות דעתי על פי מה דאיתא ביומא (ס"ט), 'לחם אבירים אכל איש לחם שנבלע ברמ"ח אברים, אלא מה אני מקים יתד תהיה לך על אונך ויצאת שמה חוץ מדברים שתגרי אמות העולם מוכרין להם כו', אמר הקב"ה אני אמרתי יהיו כמלאכי השרת, עכשו אני מטריח אותם שלש פרסאות כו'.

והנה היו בישראל שני פתות, פת אחת שערב להם המן ולא אכלו רק המן, והמה לא היו צריכין לנקבים ולטרח בכל יום הליכה מרבה, שנבלע באיבריהם. וכת השני שאכלו גם מה שמכרו להם התגרי אמות העולם, המה היו צריכין לאפוישי בהלוח כל יום.

והנה בפשיטות שמלות ומנעלים שהיו צריכין להם בעוד שנחעכבו במדבר נעשה להם נס שלא יבלו, אבל לאותן שמעצמן קבלו עליהם הרבות הליכה בכל יום מחמת מה שאכלו מתגרי אמות העולם, לא נעשה להם נס שלא יבלו המנעלים מהליכה מרבה כמו אשר לקחו לעצמם.

וזה שאמר הכתוב שלמתיכם לא בלו מעליכם לשון רבים דזה נהג בכלן, ונעלך לא בלתי מעל רגלך נטת לשון יחיד, משום דלא נהגו בכלן. ומפרש הכתוב בעצמו, נעלך לא בלתי מעל רגלך לחם לא אכלתם

שלשה פעמים בכל יום, לפי שחביב תפלה לפני הקב"ה מפל מעשים טובים ומפל הקרבנות. ומה ענין תפלה לבכורים.

נראה לי דהנה בבכורים עקר בכורים הנה די בתאנה אחת, כמו שאמרו (ביכורים פ"ג מ"א) ראה תאנה שבפנה כורף עליה גמי לסימן ואומר הרי זה בכורים, ואמנם עם כל זה לכבודו של מקום ב"ה היו גם כן תוספת בכורים, שהנה מוסיף עליה פרות למלאות הסל בלה, ואחרי כל זה הנה גם כן עטור בכורים מה שמעטור על אגני הסל כמו ששינונו במשנה (שם פ"ג מ"ב).

כן הוא בתפלה, מעקר הדין די בבקשה שמבקש מהקב"ה, כמו שפסקו הפוסקים בנשים שחייבות בתפלה ויוצאות בבקשה אחת שבתחנות. אמנם אנשי כנסת הגדולה סדרו לנו סדר התפלה בלה, והנה מברכת יוצר אור עד אחר תפלת שמונה עשרה היא עקר התפלה, ומברכת כורף שאמר עד יוצר היא תוספת תפלה לספר שבחו של מקום ב"ה בתהלותיו העצומים, וברכות השחר וסדר הקרבנות היא עטור תפלה.

יתברר, פן בערף זה יהיה התפלה בחבה יתרה באלו הוא דבר חדש.

ולזה דיק במאמר הנזכר שיהיו מתפללים שלשה פעמים בכל יום, מלבד שהיא בכל יום עוד בה שיהיה שלשה פעמים ביום, ואף על פי כן אמר התפלות בחבה הם תמורת הבכורים, ולזה אמר לפי שחביבה תפלה לפני הברוך הוא, ואידי דחביבה לן התפלה כבכורים צריך לן לתן דעתנו עליהם, ועל ידי זה גם לפני הברוך הוא חביבה תפלה מפל הקרבנות.

זרע אברהם
רבי אברהם אשכנזי זצ"ל
שלשת חלקי התפלה כמצות הבאת הבכורים
איתא במדרש תנחומא פרשה זו (ס"א), צפה משה ברוח הקדש וראה שבית המקדש עתיד לתרוב והבכורים עתידין לפסק, עמד והתקין לישראל שיהיו מתפללים

שלשה פעמים בכל יום, שהן ראשית הזמנים כמו הבכורים שהן ראשית פרי האדמה, עד כאן לשונו. (אורח סי' ז)

יוסף אברהם

רבי יוסף שאלתיאל זצ"ל

חביבות התפלה כמצות הבכורים

אמרו בתנחומא צפה משה ברוח הקדש וראה שבית המקדש עתיד לתרוב והבכורים עתידים לפסק, עמד והתקין לישראל שיהיו מתפללים שלשה פעמים בכל יום, לפי שחביבה תפלה לפני הקב"ה מפל מעשים טובים שבעולם ומפל הקרבנות, שנאמר 'תפון תפלת' כו' עד כאן. ויש לדקדק מה ענין בכורים אצל התפלה.

אלא יראה שהבכורים הוא ענין מחדש, שבפר האילן אחת בשנה וחביב לבעליו במאד מאד, והוא נודב אותם ומביאו לפני המזבח מרב אהבתו עמו

מעשי צדיקים

לכם מסמכים להוכיח שהיא ארצנו, והם שלא התכוננו לשאלה זו, שתקו בתמהון.

אמר להם הרבי, פרשת השבוע היא ההוכחה שלנו, כתוב 'והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה, ושם כתובים גם התנאים, להיות לו לעם סגלה ולשמר כל מצותיו, אם יקימו התנאים הללו יקים גם יורשתה וישבתה בה.'

ההשתדלות בעד ישוב ארץ ישראל כשהיא לעצמה דבר גדול היא, אני כבר התענינתי בדבר ובעצתי עלו יהודים מרומניה ויסדו את המושבה ראש פנה, רק אם תנהלו את ענין הישוב על פי התורה הקדושה, תוכלו להתחשב עם תמיכתו. (אהלי יעקב)

ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו' ושמת בטנא (כו ב)

בגמרא איתא (ב"ק צב), מנא הא מילתא דאמרי אינשי בתר עניא אזלא עניותא, דתנן (ביכורים ג ח) 'עשירים מביאין בכורים בקלות של זהב ושל כסף ועניים בסלי נצרים של ערבה קלופה, הסלים והבכורים נותנים לפניהם. ורש"י מבאר שהעשירים לא היו נותנים קלותיהו לכהו.

והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה (כו א)

מדי שנה בתחלת חדש אלול נוסע היה הרה"ק רבי יצחק מבוהוש זיע"א ללייפציג, לרגל יום הסתלקותו של אביו הרה"ק רבי שלום יוסף מסדיגורא זיע"א שמנוחת כבודו בעיר זו, בשנת תרמ"ג בדרך חזרתו מלייפציג, שבת הרבי בשבת קדש פר' כי תבוא בקאטוביץ.

בשהותו במקום השקימה לפתחו משלחת יהודים מגרמניה, כדי לשוחח עמו בדבר תנועת חבת ציון ולרכש את תמיכתו. הוא בקש שיבארו לו את מטרת התנועה, והם השיבו כי שאיפתם לבנות בית לאמה הישראלית.

כעת חיי האמה היהודית בתפוצות כרוכה בסכנה רוחנית וחרמית, הסכנה הרוחנית היא הטמיעה וההתבוללות, והסכנה החמרית עקב האנטישמיות המתפשטת בעולם, להשערתם אם חלק גדול מיהודי התפוצות יעזבו את הגולה ויעלו לארץ הקדש, תחלש האנטישמיות בעולם.

שאל אותם הרבי, מדוע דוקא לארץ ישראל, והם ענו בתמהון, "הלא זו ארצנו", שאל אותם הרבי, האם יש

הקשה הרה"ק רבי דוד מטאלנא זיע"א מדוע באמת הרגלו שלעשירים מחזירים את קלתותיהם ולעניים לא, וכי היכן הישר בקר, לבסוף אמר שהוא מבין הדבר, על פי מעשה שהתרחש אצלו.

פעם שלחתי הודעה לכמה חסידים שלי כי בדעתי לבא לבקור בעירם לזמן מה, ביניהם היה חסיד עני שברגע ששמע על בואי לעירם, התמלא לבו בשמחה על הזכיה הגדולה שתהיה מנת חלקם, אך נפשו עגמה עליו כי אין בידו אפלו פרוטה לתן לרבי עבור פדיון נפש.

מששמעו בני ביתו את דאגתו, הרגיעו אותו שאין לדאג על הדבר כי במשך הזמן שעוד נשאר עד בוא הרבי, יתאמצו להרויח כמה פרוטות עד כמה שידם מגעת, וכך יהא בידו מה לתן לרבי לפדיון נפש.

לעמת זאת היה בין החסידים עשיר שמיד בשמעו את הבשורה על בוא הרבי, התכרכמו פניו בידעו שבדאי יאלץ לתן לרבי מתנת יד חשובה, אחרת לא יהיה זה לכבודו של עשיר כמותו, ואכן כך עשה, אבל מתוך לב כבד.

בעיניו, וברצונו לשלחו במתנה להרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א.

שכר רבי מרדכי שליח מיוחד, שביא את חוטי הציצית אל הדברי חיים לצאנז, וצוה עליו שיאמר לו שהרבי מנדבורנא שלח את זה לכבודו, והוא רוצה לקיים על ידי זה מצות הבאת בכורים.

כאשר נכנס השליח אל הדברי חיים ואמר שהרבי מנדבורנא בקש לשלח לו, שאל הדברי חיים, האם הרבי בעצמו שלח לי את הציצית האלו, ואז לקח את הציצית בידי הקדושות בשמחה רבה ובמאור פנים. (מאמר מרדכי)

והיית לזענה לכל ממלכות הארץ (כח ה)

בשעורי החמש שהיה המשגיח רבי ירוחם ליבוניץ זצ"ל מוסר לבני הישיבה מחו"ל, הוא ספר דבר מפלא ששמע מפי הרב משאויל, רבי אהרן באקשט זצ"ל הי"ד. מעשה בכפר שכלו נכרים שהתגורר בו יהודי בודד, שתמיד התירא וחשש פן יתחברו בניו עם ילדי הנכרים.

משראה כי ככל שהוא גוער בילדיו ומיסרם בשבט פיו, הדבר לא מועיל מאומה, נכנס בהזדמנות הקרובה לבית שכנו הנכרי, וספר כבדרך אגב כי ילדיו חולים במחלת השחין, גופם מלא בחבורות ופצעים.

מחלה זו מדבקת מאד, וכמוכן שאחר דברים אלו, התרחקו כל הילדים הנכרים כמטחוי קשת מילדיו, מאז כבר לא התירא פן יתערבו בניו עם ילדי הגויים.

סיים הרב משאויל, האב הוא השי"ת אב הרחמן, מן הדיו היו עם בני ישראל צריכים למסור נפשם שלא להתחבר אל הגויים, כי אין קלקול פקלקול התחברות אל הגויים, אבל בפעל ישראל אינם נזהרים ומעצמם אינם מתרחקים מן הערלים.

מה עושה הקב"ה, נותן בלב הגויים שנאה עזה כלפינו הגורמת שיתרחקו מאתנו, ככל שגרוץ אחריהם, באותה מדה הם בורחים מאתנו, והם עוד מתגאים עלינו ואנחנו בעיניהם כשפלים ונבזים.

אין ספק כי זהו הבאור לשנאת הגוים אותנו בני עם קדש, לולי היה הקב"ה מזוהר בתוכחה והיית לזענה לכל ממלכות הארץ, לא היתה האנטשימיות קימת כלל בעולם, כל עצם קיומה הוא רק כדי להרחיקנו מן האמות. (דעת תורה עמ' מז)

שבליל הסדר ישב ביחד עם רבו הרה"ק רבי יעקב יצחק זיע"א החוזה מלובלין שישב מקסה בטלית על ראשו, ואמר את ההגדה של פסח כדרכו, בחיל וברעדה.

כשהגיע למלים 'ובמרא גדל' זה גלוי שכינה, הרים החוזה את הטלית, והיהודי הקדוש נבהל ממראה עיניו, עד כדי שמחמת יראה נשרו כל שניו מהפה ונותרה בפיו רק שן אחת, אמר היהודי הקדוש, באותה שעה כעסתי על השן הזאת, איך היא לא נפלה, אחר כך הבנתי שהיא נשארה כדי שתהיה לי אפשרות לאכל מצה, וסלחתי לה.

באותה עת שאמר הרבי 'ובמרא גדל זו גלוי שכינה, נכח במקום אחד מתלמידי הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א בשם ר' נתן דוד, שמרב פחד ובהלה נפל מתחת השלחן לרגלי היהודי הקדוש.

למחרת שאל היהודי הקדוש מי הוא זה שבבלבו אמש בעת הסדר, ואיש לא ענה, אחר שאל פעם שניה, ולא נענה, ובתוך כך באו להזכיר אצל רבי דוד מלעלוב שתלמידו ר' נתן דוד נחלש, והוא חולה מאד.

הבין רבי דוד שכנראה הוא זה שבבלב את היהודי הקדוש ולכך ארע לו כך, הוא צוה להביאו ואז הקריבו לפני היהודי הקדוש והמליץ אודותיו כי הוא אברך ירא שמים, ובקש שישלח לו, אמר היהודי הקדוש, "אם כך שיעשן המקטרת שלי, ויטיב לו", וכן עשה ונתרפא. (אהל שלמה, פרי קודש הילולים)

ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה (כו י) **פעם** עלתה על דעתו של הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זיע"א לקיים מצות הבאת בכורים, על דרך שאמרו חז"ל (כתובות סה.) 'כל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו מקריב בכורים', והוא בקש שירכשו עבורו כבשה, אחר שחט אותה וחלק את בשרה לעניים לשבת קדש, ואת הצמר נתן לאיש מחסידיו שהיה תמים ומפשט מעניני העולם הזה, שיטווה ממנו כרף אחד של ציצית.

החסיד לקח את הצמר לידיו בגיל ורעדה, בחרדת קדש הלך למקוה להטהר ורהר בתשובה, ועשה את הציצית בקדשה ובטהרה כדי שהרבי יהיה מרצה מעבודתו, כאשר גמר לטוות ועשה ציצית, הביאו לרבי שקבלו בשמחה רבה ובמאור פנים באמרו שהציצית מאד מוצאת חן

סיים הרבי מטאלנא, אמנם נאלצתי לקבל את תרומתו של העשיר, אף לא היה לי הנאה רק בקבלת תרומתו הזעומה בת הפרוטות האחדות של החסיד העני, אותה הוא נתן מתוך שמחה עצומה ככל לב ונפש.

כן הדבר במצות בכורים בזמן שבית המקדש היה קיים, משהבחין העני בחלקת שדהו שהפרות מתחילים להתבשל, התמלא לבו שמחה גדולה ועצומה שעוד מעט יזכה לעלות לציון ברנה להקריב בכורים לפני ה'.

משנזכר העני כי אין בידו כלי במה להניח את הפרות, התמלא לבו צער ודאגה, אף בני ביתו נחמוהו שהם יכולים לקלע סל מערבה קלופה לצרף הבכורים, שיהא ראוי ויפה להביא בו מנחה לה'.

הסל הזה נארג מתוך חביבות המצוה ואהבת ה' מעמק הלב, ומתוך שבח והודאה לה' על שזכה אותם במצוה גדולה וחביבה כזו של הבאת בכורים לבית המקדש, על פן בבוא העני אל הר ה' עם הסל ובתוכו מנחת הבכורים, היה גם הסל עולה לרצון לפני ה', בשביל רב הרגש של אהבת ה' וחביבות המצוה שהשקעה בעשייתו.

לעמית זה העשיר שהיו בחלקו שדות רבות, משבאו עובדי השדה והודיעו לו שכבר התבשלו הפרות, ואמרו לו שעליו להעלות בכורים לירושלים, התחיל להתאמץ על שהוא כבר צריך לעלות לירושלים פעם נוספת.

בהיות ואין בררה וזהו חיובו, התחיל לחשב אודות הכלי במה יניח את הפרות, הוא נזכר כי אשתקד הגיע עשיר פלוני עם סס כסף מרהיב בפיו, על כן החליט שהשנה מן הראוי להראות מה יכול עשיר כמותו להביא, לכן הוא יביא סל זהב מיוחד במינו, שעוד לא שזפה עין מעולם.

זהו פשר הדבר, הקלות הנדרות של כסף וזהב שלא הובאו רק לנקר את עינם של אחרים, להם לא היה מקום בבית המקדש והחזירו אותם לבעלים, אבל סלי הנצרים שנארגו מתוך לב מלא אהבת ה' וחביבות המצוה, מנחה כזו קבלו מאת הבעלים לרצון ולנחת רוח לפני ה'. (ילקוט מאורי אור)

ניוצאנו ה' ממצרים ביד תזקה וברוע נטויה ובמרא גדל (כו ח) בהגדה של פסח, 'ובמרא גדל, זה גלוי שכינה. **ספר** הרה"ק היהודי הקדוש מפרשיסחא זיע"א

התורה וכבוד השבת תבעו את עלבונם, גם מהמתנגדים למאבקו, היו שהרגישו בכך ושחרו אל פתחו לבקש מחילה.

בתוך מחנה המתנגדים לשמירת השבת, בלט במיוחד אדם דומיננטי ומרכזי שהיה סוחר אחריו את ההמון ומסית אותם כנגד הרב והשבת, אותו אדם הרהיב עז להגיע עם קבוצת נערים לעבר בית הרב, וברב חצפתו חרף וגדף במשך דקות ספורות, באפן שהחריד את השומעים.

מעט מתלמידי הרב שנקלעו לאותו מארע, היו משכנעים שלא יתכן כי אותו אדם יצא מכף נקי, אחד אף בא להתריע בו שהוא משחק באש ממש, ואכן לא אחר היום עד שאותו אדם נרצח באפן משונה ובלתי צפוי, על ידי אדם שהוא עצמו עזר לו.

לאחר זמן מה, הגיע לבית הרב החברותא של יום רביעי בלילה, ללמוד שהתקים מדי שבוע מהשעה שתיים עשרה בלילה ועד השעות הקטנות של הלילה, בשעות אלו היה הרב מכין את השעור הפללי שהיה מוסר ביום חמישי.

באותו יום התקשה התלמיד להפגס לבית. כלב עמד בחצר סמוך לדלת, נובח ומילל וחוסם את הכניסה. אחד מבני הבית פתח את החלון והציע לתלמיד להפגס מהכניסה האחורית. הוא ספר שהפלב עומד כך כבר כמה שעות, וכדי למנע את כניסתו לבית נכנסים מהצד השני.

התלמיד נכנס מהכניסה האחורית של הבית ושקע עם הרב בלמוד הסוגיה במשך כמה שעות, כאשר קם לצאת והרב פדרכו מלנה אותו, שוב נשמעו אותם גביחות ויללות משנות מהפלב. התלמיד עצר ואמר לרב, "אולי מוטב שאצא מן הדלת השנייה", והרב לא הגיב.

פתח הרב את דלת הכניסה, ולעיני התלמיד שנסה לשמר שהפלב לא יפרץ פנימה, עמד מול הפלב ואמר לו, "אני אומר עליך תהלים". באותו רגע נדם קולו של הפלב, הוא שב לאחוריו, ובריצה הסטרית רץ במעלה הרחוב ונעלם.

כאשר חזר התלמיד לישיבה וספר מה שראה, אמרו לו, "האם אינך זוכר שראש הישיבה התבטא על אותו אדם, 'הני פלבי חציפי'". כמה גדול כחם של צדיקים, שדבריהם נשמעים בשמים. הנה אדם זה נפטר ובא בגלגול פלב, והרב מחל לו ועבר על מדותיו, ואף הסכים להיטיב עמו ולומר תהלים לעלוי נשמתו. (פחד יוד)

בהכנה דרבה להנחת טלית ותפלין ולהתפלל תפלת שחרית ושאל, "אברך יקר יש לי הצעה טובה עבורך שתוכל גם להרויח בה מעט, עזב נא היום את הטלית והתפלין, תותר עליהם ליום אחד, ותמורת זאת אשלם לך חמשים דולר".

האברך נדהם ולא האמין למשמע אזניו, והכריז בהתרגשות, מה קורה עמכם, כיצד עלתה על דעתך, שלא אניח היום תפלין, אף רבי אליהו ממשו בישלו, אתן לך מאה דולר, ואפלו חמש מאות ויותר, ובלבד שתסכים לותר היום על הנחת הטלית ותפלין שלך.

ראה האברך שאין דבריו ברורים ונחרצים דים, הוא הרים אפוא את קולו וזעק, רבי אליהו, איני יודע מה רצונכם ממני היום, גם אם תניחו לי כאן ועכשו על השלחן מיליון דולר ואף מיליונים רבים, מבטיח אני שלא אותר על הנחת טלית ותפלין ואין הדבר בא בחשבון כלל וכלל.

מששמע זאת רבי אליהו פשטה נהרה על פניו ואמר, עתה אסביר לך פונתי ומה רציתי ממך. מצהיר אתה בפה מלא שהנך מוכן בחפץ לב לותר על שני מיליון דולר בשביל הנחת הטלית ותפלין, אם כך מדוע אין רואים עליך כשהנך נגש כעת להגים הטלית והתפלין שמחה גדולה, לכל הפחות כאותה שמחה שהיית שמח לו הרוחת כעת כמה מיליון דולר. (איש חסיד היה)

ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמע עד היום הזה (כס ג)

רבה של פתח תקוה רבי שמעון ברוך סלומון זצ"ל, התפרסם בקנאתו לכבודה של השבת, נפשו נסערה לשמע שישנם חלולי שבת בפרהסיא, והוא נלחם בכל כחו לסלק תופעה זו מעירו.

מתנגדים רבים הרימו ראש, ונסו בכל כחם למנע בעדו להפריע להם בחלולי השבת, אבל עצם קדשת השבת שבו גברה על מתנגדיו, מדי שבת עמד מול מוקדי חלולי השבת בעיר, ובדמעות נשא דברים מרגשים חוצבי להבות אש על שמירת השבת.

האמת הפנימית, הכאב העמוק ואור תורתו ויראתו עשו רשם כה רב, עד שהיו כאלו מן המחנה השני שהצטרפו למאבקו של הרב, הכל ראו בחוש כי כל מי שפגע ברב לא יצא נקי, מקרים רבים היו שכבוד

וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך (כח י)

נתקום ברבי שמואל שמעלקע קליין מסעליש זצ"ל בעל צור החיים הכתוב ויראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך, כשהיה נוסע בעגלה ברחובה של עיר והשרים הבחינו בו מרחוק, המתינו לכבודו עד שיעבר לפניהם, הסירו הכובע, והשתחוו לו במורה.

בשנת תרל"ג כאשר השתוללה מגפה קשה בכל המדינה ובאזור מגוריו לא היו הערלים האמינו ותלו זאת בזכות הרב הקדוש, כאשר שמעו שהוא רוצה לנסע מהעיר לחפציו, שלחו אליו בבקשה שיעשה חסד ואל יעזב מקומו עתה, כאשר צריכים שהוא יגן על העיר בזכותו הגדולה. (צור החיים המבואר)

והויתרף ה' לטובה בפרי בטנך ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך על האדמה אשר נטבע ה' לאבתך לתת לך (כח יא)

על חשיבות ומעלת כח שירי מאכל של צדיק, מספר היה הרה"ק **החלקת יהושע מביאלא** זיע"א אודות הרה"ק **רבי יחזקאל משינאווא** זיע"א שאחד מהבאים לחסות בצלו, סר מן הדרך.

בערב פסח כאשר נקו את בית מדרשו של רבי יחזקאל לכבוד חג הפסח, מצאו מאחורי ארון הקדש שירי פרוסות קוגעל, ונודע אחר כך שזה מאותו אברך שרגיל היה להצניע במקום זה את השירים שקבל מאת הרבי.

מששמע זאת הרבי משינאווא, ספר שתמיד היה אצלו לפלא גדול, איך יצא ההוא לתרבות רעה אחר שהיה מאכילו בשירים של הקוגעל בשבת קדש, אולם כעת נודע לו הענין, שהלה תמיד נמנע מלטעם מהם. (אור עולם)

תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בטמאה ובטוב לבב מרב כל (כח מז)

אחת מדימות ההוד שבירושלים עיר הקדש בדור הקודם היה החסיד רבי אליהו רוט זצ"ל, מבני עליה ונקיי הדעת שבירושלים, תלמידו ומשמשו הנאמן של הרה"ק **רבי שלמה מזויהעל** זיע"א.

בקר אחד עם שחר נגש רבי אליהו לאברך צעיר שעמד בפנת בית הכנסת עם הטלית מקפלת על כתפו,

פרשת כי תבוא

ויראו ממך

החדר היחיד בכל רחבי הטירה הגדולה שלאיש, מלבד הפריץ הגדול בעל הטירה, לא הייתה גישה אליו, היה חדר האוצרות של הפריץ. לחדר זה, בעל הקירות העבים, הייתה דלת ברזל אימתנית עם מנעול ענק וכבד, ורק הפריץ החזיק במפתח המיוחד שיכול היה לפותחו. את המפתח שמר הפריץ תמיד בכיס בגדו, שכן רק כך היה בטוח שאיש לא יצליח לגזול את רכושו הרב אותו שמר בחדר זה.

הטירה הגדולה עמדה במרכז העיר אניפולי, והייתה שייכת לפריץ שכל המחוז סביב היה בבעלותו. מלבד הרכוש הרב שהיה לו בירושה מאבותיו, הוסיף הפריץ והכפיל ושילש ואף יותר את ממונו. חוש עסקי מפותח היה לו לפריץ והוא בנה ברחבי המחוז אכסניות גדולות, בתי מלון ובתי מרזח, אותם השכיר בסכומים נאים. גם הרשיונות לדייג במימי הנהרות או הזכות לחטיבת עצים ביערות הענק נמכרו על ידו בכסף מלא.

את כל כספו הרב, מטבעות הכסף והזהב, החזיק הפריץ בכספת מיוחדת שעמדה במרכז חדר האוצרות, שם על המדפים גם היו מונחים כלים מפוארים שעוד היו בשימוש של אבותיו הפריצים, תכשיטים משובצים ביהלומים יקרים, ציורים עתיקים של גדולי האומנים וחפצי נוי עשויים שנהב. הפריץ שחשש על רכושו הרב, לא האמין לאיש. החלטתו הייתה ברורה: הדרך הטובה ביותר לשמור על הרכוש הרב, היא לא לתת לאיש להיכנס לחדר האוצרות המיוחד.

בכל פעם שסכום כסף גדול, או דבר ערך מיוחד, היה מגיע לידי הפריץ, היה הוא עצמו פותח את החדר בדריכות רבה, מביט לכל עבר ובודק כי כלום לא חסר בחדר, ומניח את שהביא עימו במקום הנכון. אם צרור של מטבעות, בתוך הכספת. ואם כלי עתיק או תכשיט יקר, על אחד המדפים שבחדר.

קל לתאר את כעסו של הפריץ באותו לילה בו פתח את חדר האוצרות וגילה כי הכספת ריקה, כמצולה שאין בה דגים. מעל המדפים לא נלקח דבר, אולם הכספת הייתה ריקה ומנוגבת לחלוטין. סכום עתק, כמעט דמיוני, של מטבעות כסף וזהב נגנב מתוכה, כשהגנב האלמוני עשה את מלאכתו בצורה הנקייה ביותר בלי להשאיר אחריו כל סימן או קצה חוט.

הפריץ השתולל כחיה פצועה ותבע מכל אנשיו להירתם למלאכת חקירת האירוע

ולמצוא את הגנבים השפלים שהעזו לשדוד את רכושו הרב. הפריץ הציב תאריך של עשרה ימים, בו הוא דרש לקבל תוצאות ברורות. אלא שלצער הרב, הוא נאלץ להאריך את התאריך שוב ושוב, כיון שאנשיו לא הצליחו למצוא אפילו רמז על זהותם של הגנבים. חודשים ארוכים של דרישות וחקירות אינטנסיביות הביאו את כולם למסקנה שהגנבים היו מומחים במלאכתם ואין כל דרך להתחקות אחריהם.

בשלב מסוים החל הפריץ לפתח תיאוריה עניינית מאוד: הסיבה שאנשי אינם מוצאים את הגנבים היא בשל כך שהם עצמם הגנבים. ידם היא זו שהייתה במעל הזה, הם פרצו את חדר האוצרות ונגבו את תכולת הכספת. ברור שכדי לא להיתפס הם מטייחים את החקירה ומוליכים אותי שולל.

אנשי הפריץ ששמעו ממנו דברים כמעט ברורים על האשמה שהוא מייחס להם, הרגישו שהאדמה בוערת תחת רגליהם. הם ידעו כי אם לא יביאו תוצאות ברורות ויסגירו לידי של הפריץ את הגנבים השפלים, בסופו של דבר הם אלו שישלמו את המחיר הכבד. בשלב הזה העלו אנשי הפריץ רעיון פשוט מבחינתם: הם יסיטו את האש אל עבר יהודי אניפולי ויאשימו אותם בגניבה. היהודים היו מאז ומתמיד מטרה נוחה לעלילות שקר וכזב, וגם הפעם זה יכול לעבוד.

עוד באותו היום ישבו אנשי הפריץ והסיתו אותו בשפת חלקות ובדברי שווא ומדוחים: היהודים, אלו שהם אינם נאמנים לשלטונך, הם פרצו לטירה ונגבו את כספך. עצה אחת ויחידה יש לך: הזמן את ראשי היהודים והצב להם אולטימטום החלטי: השיבו את כל הכסף שנגנב מהטירה תוך שבוע ימים. אם תעשו כן - טוב. אם לא תעשו כן - תגורשו כולכם, אנשים נשים וטף, מגדול ועד קטן, מהעיר אניפולי וגלילותיה.

ולא איחר הפריץ מלעשות זאת, והעיר אניפולי נבוכה. איש לא ידע מהיכן יכולים הם להצליח במה שאחרים נכשלו, וכי מהיכן יכולים הם להשיב את הגניבה או להצביע על זהותו של הגנב?! המשמעות של הודעת הפריץ, הבינו כולם, היא למעשה גזירה איומה ונוראה של גירוש כל היהודים למקום בלתי ידוע.

היו רגליהם של יהודי אניפולי מוליכות אותם אל חדרו של רבם ומאורם, הרה"ק רבי זושא מאניפולי זיע"א, כשהם בוכים ומייללים מרה על האסון המתרגש ובא עליהם.

באותו היום הגיע אל רבי זושא עשיר יהודי, תושב העיר קוריץ, שכלל לא היה קשור לעניין אניפולי ואף לא ידע מהגזירה הקשה שבאה עליהם. העשיר הגיע לשאול את דבר איש האלוקים על עיסקה מסוימת שביקש לעשות ולקבל את ברכת קדשו. להפתעתו של העשיר, פנה אליו רבי זושא בשאלה שלא ממין הטענה: האם מכיר אתה את הפריץ של אניפולי? נענע העשיר בראשו ואמר: אכן כן! יש לי עמו ידידות קרובה ואישית, שכן עסקים רבים אנו עושים יחד, והוא כבר הרוויח ממני הון רב.

אם כך, נענה רבי זושא ואמר, הוואל נא לגשת אל טירתו, תיכף ומיד, ולומר לו בשמי: רבי זושא מאניפולי מבטיח לך כי הגניבה כולה תוחזר לך עד הפרוטה האחרונה, אולם זקוק הוא לזמן כדי לעשות זאת: המתן נא עוד שנה, ובסיומה, יכול אתה להיות סמוך ובטוח שכל הכסף יגיע אליך.

העשיר מיהר לעשות כציוויו של רבי זושא, ואילו הפריץ מצידו הודיע לעשיר כי הוא מסכים להיענות להצעה, אולם בתנאי קודם למעשה: במידה והכסף לא יחזור אלי תוך שנה, אתה, ורק אתה, תהיה חייב לשלם את הסכום העצום כולו. העשיר שדבוק היה באמונת חכמים הסכים מיד לתנאו של הפריץ וחתם לו על שטר ברור ומפורט בו התחייב כדרישת הפריץ.

משחזר העשיר והודיע לרבי זושא כי הוא ביצע את השליחות על הצד היותר טוב, וכי גם חתם על ערבות אישית כתביעת הפריץ, ניחם אותו רבי זושא ואמר לו: הסר דאגה מליבך! הכל יבוא על מקומו בשלום ולא תיאלץ לשלם לפריץ אפילו פרוטה אחת.

השמועה הטובה פשטה ברחבי אניפולי וגלילותיה: גזירתו הרעה של הפריץ בוטלה, שכן רבי זושא התחייב להחזיר את הגניבה עד שנה. אלא שבד בבד עם הסרת המועקה הגדולה, היו בני אניפולי נושאים עיניים לרבי זושא ומתפללים שאכן יעלה בידו להחזיר את הגניבה כפי שהתחייב.

לאורך השנה כולה ידעו מקורביו של רבי זושא לספר כי רבי זושא אינו עושה השתדלויות גשמיות למציאת הגניבה. הוא אינו מנסה להתחקות ולברר על סדרי האבטחה בטירה, ואף לא לשמוע על חשודים פוטנציאליים. מבחינתו, עולם כמנהגו נוהג, והוא ממשיך בעבודת הקודש, בתורה ובתפילה ובמעשים טובים, כהרגלו משכבר הימים.

צייד, לבוש בבגדי ציד מותאמים, והטירה נותרה ריקה, התגנב המשרת אל הטירה, הוציא את המפתח מכיס הבגד של הפריץ שנתר אחריו, וכך נפתח החדר למעשיו הפליליים.

הפריץ, נרגש כולו מהנס המופלא שנראה לנגד עיניו, ביקש את סליחת רבי זושא ואת סליחת יהודי אניפולי על חשד השווא שהטיח בהם על לא עוול בכפם, והבטיח כי מעתה ועד עולם לא יסכים לשמוע כל דבר רע על היהודים הנאמנים לשלטונו. גם לעשיר מקוריץ הושיט הפריץ את שטר ההתחייבות שכתב לו, כשהוא קרוע, ואמר לו כי מוזמן הוא לבוא למשרדו לחתום על הסכמי מסחר ענפים.

רק לאחר מכן פנה הפריץ אל המשרת ואמר לו: איש נקלה שכמותך! מלבד הרעה הגדולה אשר עשית כשגנבת את אוצרי, שעל כך יש לך להיענש בעונש חמור עד מאוד, הרי שהוספת רעה בכפלים כשהבאת אותי לחשוד בחפים מפשע, וכמעט שהמטתי צרה צרורה על ראשם ללא עוול בכפם. מיד חרץ הפריץ את עונשו של המשרת למאסר עולם עם עבודת פרך, למען ישמעו וייראו ולא יזידון עוד.

על הפסוק (דברים כח י'): **'וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיךְ וְיִרְאוּ מִמֶּךָ** פירש הרה"ק האהבת שלום זיע"א: בהקדם לדקדק הלשון ויראו 'ממך', דהוי ליה למימר ויראו 'מפניך', על דרך הכתוב (דברים ה ה) 'כי יראתם מפני האש', וכיצא במקומות רבים. או דהוי ליה למימר ויראו 'אותך', על דרך הכתוב (שם יג ה) 'ואותו תיראו', וכיוצא.

אך יש לפרש, בהקדם מאמרם ז"ל בפסוק (בראשית ט ב) 'ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ', פירוש על ידי מדת היראה שתתחזק אצלכם לירא ולפחד אותי, על ידי זה יבוא מורך בלב כל הברואים שלא יוכלו ליגע בכם לרעה ח"ו.

בא וראה עוד את לשון קדשו של הרה"ק השפת אמת זיע"א (תבוא תרמ"ז): וכשבני ישראל נבדלין ויש בהם הברכה, ממילא 'וראו כל עמי הארץ' כו', ויש להם גם כן יראת שמים על ידי בני ישראל. זהו שנאמר 'ויראו ממך', כלומר, על ידך. כי מה לנו שיראו עמי הארץ מאתנו.

ועוד כתב (שופטים תרס"ד): באמת בני ישראל נקראים 'בני מלכים'. כי כל איש ישראל צריך להיות עליו יראת הרוממות עד שממנו יפול יראת ה' גם על אחרים, כמו שנאמר 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך'.

עוד המשרת שוכב על הרצפה, רועד וקופץ, הוא הבין כי ייסוריו אלו מגיעים מכיוונו של הרבי היהודי העומד מולו ומשמיע את המילים של התפילה. כיון שכך, החל המשרת צועק לכיוונו של הרבי: ראבין יהודי, רחם עלי והפסק לומר את התפילה. אלא שרבי זושא נותר בשלו והמשיך לומר את התפילה שוב ושוב.

משראה המשרת כי תחינותיו ובקשותיו מהרבי היהודי אינם נענות, החל צועק ואומר: יודע אני כי בשל מה שעשיתי באה עלי הרעה הגדולה! מודה אני ומתוודה כי אני הוא זה שגנבתי את אוצרו של הפריץ והחבאתי אותו באחת האורות, מתחת לערמת אשפה גדולה, במקום בו לעולם לא יוכל להימצא. עתה מוכן אני להחזיר את הגניבה ובלבד שתפסיקו לומר את התפילה שגורמת לי ייסורים קשים שכאלה.

נעתר רבי זושא לבקשת המשרת, עצר מלהמשיך בתפילתו, ובאחת גם הפסיק המשרת מלרעוד בכל גופו.

בעוד הכל מביטים זה בזה כלא מאמינים למראה עיניהם ולמשמע אזניהם, נראה המשרת מתרומם מעל הארץ ומתחיל לרוץ כל עוד נפשו בו. הפריץ נבהל מאוד וחשב כי יש בדעתו של המשרת לברוח ולהיעלם וכך לעולם לא יודע להיכן נעלמו אוצרות הכסף והזהב שהוא גנב. כיון שכך סימן הפריץ לקבוצה מחייליו, קלי רגליים, שידלקו אחרי המשרת ויראו להיכן הוא רץ.

החיילים הדביקו את המשרת עד מהרה והוא ראה להם שהוא מבקש להגיע אל מתחם האורות שבפאתי חצר הטירה הגדולה. עם בואם למקום, הובילם המשרת אל האורות הצדדית ביותר, שם נטל את חפירה שהיה משמש לפינוי האשפה, והחל מפנה ערמת זבל שעמדה בפינה ואף החל חופר באדמה.

לאחר דקות ארוכות של חפירה נשמעה נקישה. האת פגעה בתיבת ברזל שהייתה מוטמנת עמוק בתוך האדמה. מעומק הבור שלף המשרת את תיבת הברזל הגדולה שהכילה את כל אוצרו של הפריץ, שהיה שמור ונצור בשלימותו, בלי שהיה חסר ממנו אפילו פרוטה אחת.

המשרת הובל חזרה אל הפריץ אזוק בידיו וברגליו, וסיפר באזני כל הנוכחים שעדיין עמדו שם משתוממים, על האופן בו חדר לחדר האוצרות של הפריץ. איש לא חשד במשרת הפשוט שנראה היה כאדם תמים שאינו מסוגל לעשות כל רע, והוא אכן בלש וחקר במשך זמן רב על סדרי האבטחה של החדר. ביום מהימים כשהפריץ נסע למסע

יום או יומיים לקראת תום השנה הגיע העשיר לשאול את רבי זושא כדת מה לעשות עתה. רבי זושא, שנראה היה שהמתין לשאלה זו, אמר לו שילך מיד אל הפריץ ויקבע אתו שביום זה בו מסתיימת השנה, הוא היום בו עליו להשיב את הגניבה, מבקש הוא ממנו שיאסוף את כל אנשיו, ללא יוצא מהכלל, אל חצר הטירה, ובנוכחות כולם יגיע הרבי וישיב לו את הגנבה.

הפריץ נענה לבקשה והודיע בנחרצות לכל שריו ועבדיו, משרתיו ופקידיו, מחוטב העצים ועד שואב המים, שעליהם להתייצב בצהרי היום, בשעת חצות בדיוק, בחצר הטירה כדי להשתתף במעמד הגדול בו ישיב הרבי את הגניבה מלפני שנה.

והי היום. המולה רבה הייתה בחצר הטירה. הפריץ כבר עמד וסקר את כל אנשיו הרבים שעמדו בשורות ארוכות ומסודרות, ואל החצר נכנס רבי זושא כשפניו מאירות, בליווי העשיר שלא ידע ולא כלום מה בדעתו של רבו לעשות. רבי זושא הביט בנוכחים, סקרם בסקירה ממושכת, ופנה אל הפריץ ואמר: אדוני הפריץ, לא כל אנשיך נמצאים כאן. אדם אחד עדיין חסר.

הפריץ ציווה על עוזרו הבכיר לבדוק שוב את הימצאותם של כל עובדיו ואנשיו. לאחר כמה דקות הוברר שאכן אדם אחד חסר, והוא משרת פשוט ביותר הממונה על נקיון אורות הסוסים של הפריץ. מיד יצאו להביאו והוא נמצא יושב באחת האורות כשהוא בוהה בחוסר מעש. עד מהרה הובהר למשרת כי עליו להצטרף אל חבריו ולעמוד במסדר הגדול שבחצר הטירה.

משראה רבי זושא את המשרת החסר עומד יחד עם חבריו הוא עצם את עיניו בדביקות גדולה והחל לומר ברגש רב את התפילה מתוך תפילות הימים הנוראים: **'וּבְכֵן תִּן פְּחָדְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֵׂיךָ, וְאֵימְתֹךָ עַל כָּל מַה שִּׁבְרָתָךְ. וְיִירְאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים, וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרִואִים. וְיַעֲשׂוּ כְּלָם אֲגִדָּה אֲחַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבְבָם שְׁלָם. כְּמוֹ שֶׁיִּזְדַּעְנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִשְׁלִטָן לְפָנֶיךָ, עַד גִּיזְדַּךְ וּגְבוּרָה בְּיַמֶּיךָ. וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שִּׁבְרָתָךְ.'**

רבי זושא אמר את התפילה במתינות רבה ובקול גבוה שהגיע לאזני כל הנאספים בחצר הטירה. לפתע פתאום, ראו כולם שאותו משרת האחראי על נקיון האורות, זה שנעדר קודם מהמסדר, מתחיל להתפתל בכל גופו, לרעוד ולרטוט כחולה קדחת, עד שכבר לא יכול היה לעמוד על רגליו. המשרת נפל ארצה והמשיך להתפתל בעוויתות נוראיות כשהוא משמיע קולות של כאב מייסוריו הקשים.

מלון יודין ויהודים נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצרא שליט"א

מִי־הֵתָא

חֻזְרָתָא

חֻזְרָתָא דְאִזְרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

הקב"ה זוכר את המצוות והעבירות שהאדם שכח

זוכר את המצוות שהאדם שכח שעשה אותם ולא החזיק טובה לעצמו, וכן להיפך הקב"ה זוכר אם האדם שכח שעשה עבירה ולא שם על ליבו לתקן את אשר עיוות.

בהבאת הביכורים מתוודה על כך שלא השכיל שאין במעשיו כלום מול חסדי ה' עליו

ענהו האדמו"ר מסאטמר שעתה מחזור לו מה שנאמר בוידי מעשר לא עברתי ממצוותיך ולא שכחתי, ולכאורה בוידי מזכיר האדם את הדברים הלא טובים שעשה, אם כן מדוע מזכיר את המצוות שעשה. אך בדברי הקדושת לוי מובן, שאמנם עשיתי מצוות אך לא שכחתי מהם והחזקתי טובה לעצמי, ולא נתתי אל לבי כי מה לו לאדם אצל בוראו, וכל שאעשה אינו מספיק מול הטובות והחסדים הסובבים אותי, ועל כך מתוודה.

צדיקים גדולים הבינו כי כל שיעשו אינו שווה לחובתנו כלפי ה' יתברך

צדיקים גדולים ועצומים עמלו להחדיר בליבם כי כל אשר יעשו לא ישווה לערך החסדים שמעניק לנו בורא עולם, וגם כשעושה דבר מה, האם יודע אם נתקבל ברצון שמה לא עשהו כראוי או שמה חטא וחטאיו מסתירים ומונעים ממצותו להתקבל ברצון. כך לימדנו הרה"ק מקאמרנא ע"ה בספרו היכל הברכה (כי תשא רעו), שהחווה מלובלין הזהיר אותנו להשפיל את עצמו ולעשות תשובה קודם כל תפילה ולימוד. כמו ששמע ממנו תלמיד אחד שאחר חצות קודם לימודו אמר, ריבוננו של עולם, אפשר אני מן אותן שכתוב בהם (תהלים נ טו) 'ולרשע אמר מה לך לספר חוקי' והתמרמר מאוד, והאריך בדברי ריצוי ובכיה ותחנונים.

זו היא העצה שלא לבוא לידי גאות חלילה מהמצוות שעשה, וידע בלבו את אשר אמר הרה"ק מלובלין (סם) אין גרוע בעולם כמותי, אפילו אם יאמר לי מלאך השם שאני צדיק, איני מאמין לו. ואם יאמר לו הקב"ה בעצמו שאני צדיק, אאמין לו על אותו רגע ולא יותר, כי בנקל לדחות לשאול תחתית חס ושולם.

כבודך, שכאשר אדם עושה מצוה ומחזיק את עצמו בגינה ומתגאה, הקב"ה שוכח את המצוה, וכן להיפך אם אדם עובר עבירה חלילה וזוכר מזה ויודע שעליו לתקן מעשיו בבחינת 'וחטאתי נגדי תמיד' (תהלים נא ה), אז ה' יתברך שוכח כביכול מהעבירה שעשה. וזו הכוונה 'כי זוכר כל הנשכחות' הקב"ה

לא עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי (כו יג). מסופר כי כאשר פגש האדמו"ר בעל האהבת ישראל מויז'ניץ ע"ה את האדמו"ר רבי יואל מסאטמר ע"ה, הזכיר האדמו"ר מויז'ניץ את מאמרו של הקדושת לוי מברדיטשוב ע"ה, על הנאמר בראש השנה 'כי זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם ואין שכחה לפני כסא

מִילְתָא דְפְלִיאָה

הסוד שמאחורי ירידת החשק ללימוד תורה

וְשִׁמְחַת בְּכָל הַטּוֹב (כו יא).

לעייתים אין לאדם חשק ללימוד התורה הקדושה, ושואל את עצמו, מדוע, הלא אין מתיקות כמתיקות ונעימות דברי התורה וכנודע לכל דברי האור החיים הקדוש הידועים בפסוק שלפנינו באש קודש 'שם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם'. אם כן מדוע אין לו חשק.

אך צריך לדעת, 'אשר עשה האלקים את האדם ישר, והמה בקשו חשבונות רבים' (קהלת ז כט), האדם מתחילתו ישר ויכול להרגיש מתיקות ועריבות התורה. אבל אשמים אנחנו בכך, שאיננו מרגישים טעם וחשק בתורה, שמחמת התאוות והרצונות שמביאים אנו על עצמינו, מכניסים עצמינו במידות קטנות ושפלות, ומחמת כן אין טעם בדברי קדושה ואינו מרגיש מתיקות ועריבות טוב התורה. העצה לכך לפשפש במעשיו לחזור בתשובה על חטאיו, וכך יסיר מעצמו את חושך התאוות המחשיך ממנו את אור התורה הקדושה, ואז אורייתא מודעת ליה חוביה (זוהר ויקרא כג) והמאור שבה יחזירה למוטב.

עצת ה' ללמוד אף שאין חשק

ועם זאת ישליך עצמו ללימוד התורה אף שאינו מרגיש בה טעם, שפעמים הוא ניסיון לאדם עד כמה מוסר עצמו ללימוד התורה, וכן דרשו צדיקים על הפסוק (שמות טו כג) 'ויבואו מרתה ואין מים לשתות', ופירשו, לפעמים אין לאדם חשק ללימוד התורה, 'ואין מים לשתות' - אין מים אלא תורה (ביק ד), 'כי מרים הם - שמרגיש בה טעם מר ולא מתיקות ועריבות'. 'ויורה ה' עץ' - הורה לו עצתו, שלשון 'עץ נדרש מלשון 'עצה', 'וישלך אל המים' - העצה שהורה לו ה' היא, להשליך את עצמו למים, לעסוק במימי התורה אף שאין לו חשק, וכשמשליך עצמו לתלמוד תורה 'וימתקו המים' - מרגיש מתיקות ועריבות טוב התורה. ועל כך נאמר אחר זה 'שם שם לו חוק ומשפט ושם ניסוהו', שללמוד ללא שיש לו חשק וטעם הוא ניסיון גדול, עד כמה מוכן להשליך את עצמו ורצונותיו ללימוד התורה הקדושה.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

שמחת התורה ומעלתה

כסף צרוף, יש בו זהב שנאמר (שם טו) 'הנחמדים מזהב ומפז רב, יש אדם לוקח שדות אבל לא כרמים, כרמים ולא שדות, אבל המקח הזה יש בו שדות ויש בו כרמים שנאמר (שיר השירים ד יג) 'שלחך פרדס רמונים' (שמו"ר לג א).

תורה לשמה מוסיפה כח באדם

עניין השמחה בלימוד התורה אינו רק תוספת מעלה אלא ממש מיסודות קנין התורה, שכן כאשר בא האדם ללמוד תורה ולהגות בה, צריך לשים כוחותיו ומעייניו רק בה, ודוקא באופן זה זוכה להבין בה ולעמוד על סודה, כמו שכתוב (משלי ח יד) 'אני בינה לי גבורה', 'אני בינה' אם אני כל כולי שקוע בתורה בלי שיור כדי להבינה ולהחכים בה, אזי לי גבורה' במלחמתה של תורה, אבל אם אין עצמיות האדם מונחת בתורה, אלא כדבר חיצוני ואינו עצם מהותו, אזי אין זוכים לכוון לאמיתה של תורה.

ובעיקר מתקיימים תנאי אלו בעוסק בתורה לשמה, כי העוסק בתורה לשמה אינו מרגיש צער ויגיעה, והגם שהתורה דורשת ממנו עמל ויגיעה אינו מצטער בכך, ואדרבה הוא מלא שמחה תענוג מעסק התורה. אולם אם כוונתו בלימוד להנאת עצמו על מנת שיהיה נקרא רב וחכם וכדי שיכבדו אותו, אזי יגיעת התורה מחלישה אותו ומתישה את כוחו, וכמו שכתוב (סו) 'לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה', 'תושיה' לשון תשישות וחולשה, וכאשר הלימוד הוא 'לי' להנאת האדם ולצורכו אזי 'תושיה' והיא מתשת כוחו, ורק אם זוכה להתעלות שיהיה לימודו לשם שמים, ועל דרך שאמרו (פסחים ב) שמתוך שלא לשמה יבוא לשמה, אזי יתקיים בו המשך הפסוק 'לי גבורה' שתהיה התורה מוסיפה בו כוח וגבורה, ויסתלקו ממנו כל מיחושי הגוף ומכאוביו, בבחינת חש בכל גופו יעסוק בתורה, שכן לימוד תורה לשמה מגביה את האדם מעל לדרך הטבע, וכמו שאמרו (פסחים ב) שהלומד תורה לשמה זוכה לגדול מעל שמים חסדך' (תהלים קח ה), היינו שהחסד עם הלומד שלא לשמה הוא בתוך גדרי הטבע, וממילא אין התורה מתשת כוחו אלא אדרבה מוספת בו עוז ותעצומות.

בדברי חז"ל למקיימי מצוות התורה, פעמים שאינם מתקיימות אצל עושי המצוות, וטעם הדבר הוא כי יש והאדם מקיים המצוה כמי שהיא עול וטורח על צווארו, ובאמת שמחה הלב שזכה לקיים מצוות ה' היא תנאי הכרחי בשלמות המצוה, ואין המצוה עולה לרצון כי אם באופן שיהיה עשייתה בלב שמח ובהודאה לה' שזיכהו לעבוד לפניו, ויהיה יקר בעיניו קיום מצוות התורה מכל זהב וכסף שבעולם.

[וכפי גודל שמחתו באמת ובטוב לבב הפנימי כך יזכה לקבל אור עליון, ואם יתמיד בזה אין ספק שישירה עליו רוח הקדש, וענין זה נוהג בקיום כל המצות כולם, בין בעת שעוסק בתורה שיהיה בחשק גדול נמרץ בהתלהבות עצום, כאלו עומד לפני המלך ומשרת לפניו בחשק גדול, למצוא חן בעיניו לקבל ממנו מעלה יתירה וגדולה (הקדמה לשער המצוות להאריז"ל)].

ושמחת בכל הטוב - אין טוב אלא תורה

ובודאי כשזוכה להגות בתורה ובצפונותיה, יתמלא שיר ושבח להקב"ה שזיכה אותו לעסוק בחמדה גנוזה, שהיתה צפונה אצל הקב"ה תתקע"ד דורות קודם לבריאת העולם, והיו מלאכי מרום משתוקקים לקבל אותה, והניח כל שרפי מעלה ונתנה לבניו חביביו, ויודה וישבח להקב"ה על חסדו עמו, כמו שכתוב **ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך**, ואין טוב אלא תורה (אבות פ"ו מ"ג), והתורה היא טובה שאין למעלה ממנה והיא ערבה על כל טועמיה, 'הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים' (תהלים יט יא), כמו שכתב באור החיים: כי אם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא היה נחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.

יש לך אדם שלוקח מקח, יש בו זהב אין בו כסף, יש בו כסף אין בו זהב, אבל המקח שנתתי לכם יש בו כסף שנאמר (תהלים יב ז) 'אמרות ה' אמרות טהורות

ושמחת בכל הטוב (כו יא). תחילה וראש לכל עבודת ה' ואהבתו הוא מאמר הכתוב הנאמר בכל יום פעמיים באהבה בעת קריאת שמע (לעיל ו ד) 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך, ודרשו בו חז"ל (ברכות נד.) 'בכל לבבך' בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע. והנה עבודת ה' ביצר טוב מובנת כפשוטה שיעבוד את ה' במידותיו הטובות שניתנו בו מעצם בריאתו, אבל עבודת ה' ביצר הרע הוא דבר תמוה מה היא עבודה זו, הרי טוב יותר שיכבוש את יצרו הרע, ואיזה טוב יוכל לצמוח מן הרע.

החמדה וההתלהבות מכוחו של היצר הרע

פירש הרה"ק המגיד רבי דוב בער ממעזריטש ע"ה, שכל כוח החמדה וההתלהבות שבאדם שורשו מהיצר הרע, ואפילו תשוקה לדבר טוב שורשה גם כן בכוח התאוה מן היצר הרע, ואם לא היצר הרע לא היתה שום מציאות של התלהבות ותשוקה בנפש האדם, והרי עבודת ה' המעולה צריכה להיות בשמחה והתלהבות, כמו שכתב ברמב"ם (סוכה ולולב פ"ח ה"טו): השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו שנאמר (להלן כח טו) 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב. ולכן שלימות העבודה היא שישב האדם גם את כוחות היצר הרע אל הקדושה, ויהפוך את כל כוח התאוה שבקרבו אל הקדושה ויעבוד את ה' בשמחה ובהתלהבות, ובכך יזכה לעבודת ה' בשני יצריו.

יסוד בעבודת ה' שתיעשה מתוך שמחה

מעלת השמחה גדולה וחשובה היא עד למאוד, ואין עבודת ה' שלימה אלא אם היא נעשית מתוך שמחה, ולמרות שאין השמחה מצוה מן התורה, בכל זאת מסייעת היא להתעלות בכל המעלות הטובות, וכמו שהעצבות שאיננה עבירה הרי היא מכלה כל חלקה טובה בעבודת ה', כך גם השמחה מגביהה את עובד ה' ומכשירה אותו לכל המעלות הטובות. ולא זו בלבד, אלא כל ההבטחות שמצינו

שגב עבודה האכילה לפני ה'

ראשון האור רבוצה כארי על המזבח, על שם המלאך ואוכל הקרבנות, ועל שם זה נקראו קרבנות, שמקרב אותם לפני הקדוש ברוך הוא. וכן האדם שהוא אוכל לשם שמים הוא מקרב הנשמות שבמאכל לפניו יתברך. אבל משחטאו היתה רבוצה ככלב רמז לסיטרא אחרא, והיו הניצוצות נכנסות לעולם התוהו. וזהו שפירשו המפרשים כאילו הקריב קרבנות, כמו כהנים משולחן גבוה קא זכו נזדכך גופם על ידי שהיו אוכלים לשם שמים כנ"ל].

כל אחד יכול לקדש אכילתו

ועבודה זו אינה ליחיד סגולה בלבד אלא קרובה היא לכל אדם כמו שממשיך שם הנועם אלימלך: 'וכי ירבה ממך הדרך', רצה לומר אם רב הוא ממך עבודת הבורא ברוך הוא ותאמר בלב 'כי לא תוכל שאתו', שקשה עליך מאד והרבה בעיניך עבודתו יתברך, אמר הכתוב תדע 'כי ירחק ממך המקום', רצה לומר זה הוא מחמת שהמקום ברוך הוא רחוק ממך, אבל מי שמקרב עצמו להבורא ברוך הוא על ידי מעשיו, אזי ה' יתברך קרוב אליו, וקרוב אליך הדבר בפיך ובלבבך לעשותו.

הדבר מתבאר היטב עם מה שאמרנו כי הברכה היא זו המשפיעה על האכילה שתהיה מרוממת, וכן בענין זה הברכה פועלת שתהיה זאת האכילה לפני ה' אלהיך' כמו שהגיד בקדשו הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק ע"ה (פרי ראה ד"ה א"י עשר) לבאר את שני חלקי הברכה, 'אלהינו' ו'מלך העולם', והסביר כי תחילה אנו ממליכים את הבורא עלינו, ואחר כך יכולים אנו להמשיך את הבורא לעולם הנקרא בשם 'מלכות', וזה הנאמר במעשר 'ואכלת לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם', וזה לשונו: 'ואכלת לפני ה' אלקיך', דהנה אנו אומרים ברוך אתה ד' אלהינו, היינו שמתחילה אנו אומרים שהוא אלקינו ואחר כך אנו ממשיכים את הבורא ברוך הוא לעולם הנקרא בשם מלכות ולשכן את שמו יתברך במקום אשר יבחר בו, וזהו שאומרים 'מלך העולם'. וזהו 'ואכלת', דעשיית המצוה נקרא אכילה שהוא התענוג והדביקות, 'לפני ד' אלקיך' כנ"ל, שהוא אלקינו, 'במקום אשר יבחר לשכן שמו שם', פירוש, ואחר כך תכוין לפעול להמשיך ולשכן את שמו יתברך בהיכל קדשו כנ"ל שהוא מלך העולם.

שלשה שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משולחנו של מקום ברוך הוא, שכאשר אומר דברי תורה על שולחנו ומקדש אכילתו, שעצם אכילתו היא כדברי תורה, מכיון שכל מטרת אכילתו היא לצורך לימוד התורה, לצורך הברכה ולצורך העלאת ניצוצות הקדושה שנמצאים במאכלים, ובכך נהפך שולחנו למזבח כמו שלומדת המשנה מהנאמר (יחזקאל מא כב) 'וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה'". וכך דרשו בגמרא (תגינה כז). בפסוק זה שבתחילה אומר הכתוב 'המזבח עץ שלש אמות גבוה וארכו שתיים אמות ומקצעותיו לו, וארכו וקירותיו עץ, וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה', ומקשה הגמרא, פתח במזבח וסיים בשולחן. מתרצת הגמרא, רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרווייהו, בזמן שבת המקדש קיים מזבח מכפר על אדם, עכשיו, שולחנו של אדם מכפר עליו.

[בביאור הדימוי שבין שולחן למזבח כתב בעבודת ישראל במשנתנו: או יאמר רבי שמעון אומר שלושה שאכלו על שולחן אחד ולא אמרו וכו' אבל שלושה שאכלו וכו' כאילו אכלו וכו' שנאמר זה השולחן אשר לפני ה'. ופירשו המפרשים כאילו הקריב קרבנות, כמו כהנים משולחן גבוה קא זכו, ודקדקו האיך מבואר בפסוק שהוא כמו הקרבת קרבנות. ונראה לפרש כמו שכתב המגן אברהם (או"ח סימן ו סק"ד) דהגוף נהנה מגשמיות המאכל, והנשמה מרוחניות המאכל. והרוחניות המאכל הם ניצוצות קדושים, שבכל דבר יש ניצוצות קדושים שנכנסו לשם כשאמר הקדוש ברוך הוא תדשא ושאר מאמרות, וגם על ידי טללים וגשמים קדושים שהם כוחות מהבורא, כי למעלה אין גשם ואין טל, אלא שנשתלשל כוחות מהבורא, ולמטה נתגשם דוגמת המן שאכלו ישראל במדבר. ועל ידי שאדם אוכל ונכנס בתוכו אותן ניצוצות ובכך זה מברך ברכת המזון ואומר דברי תורה הוא מעלה אותן ניצוצות. והוא כמו הקרבנות שהיה המלאך אוריאל"ל מעלה הקרבנות לריח ניחוח לפני ה', ומפני כן היה בבית

אָבֶל שְׁלֹשָׁה שָׂאֲכְלוּ עַל שְׁלַחַן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דְּבָרֵי תוֹרָה, כְּאִילוֹ אָכְלוּ מִשְׁלַחַנוּ שֶׁל מְקוֹם בְּרוּךְ הוּא, שְׁנֵאמַר (יחזקאל מא כב) וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' (אבות פ"ג, משנה ג).
כשאוכלים לשם שמים זוכים לקדושה הגנוזה בפנימיות המאכל, כמו שאמרו כי 'מלאך' אותיות 'מאכל' שמקדש את המאכל ומעלה אותו לשמים בחינת 'מלאך', כמו כן 'מאכל' גימטריא ב' השמות שם הוי"ה ושם אדנות, וכן אמרו 'שילחם' עולה בגימטריא ג' שמות הוי"ה, **ובבאר מים חיים** כתב כי בכל דברי העולם הזה יש אותיות י"ה משמו יתברך, כמו אכילה שתיה שינה.

וכל אלו ללמד יצאו שעל ידי האכילה בקדושה זוכה ומקרב כל הדברים לפני ה' וזו עבודת ה' גדולה ונשגבה, ובכך נבואה היכלך להבין דברי משנתנו שהפליגה במעלת האומרים דברי תורה על השולחן ואמרה 'כאילו אכלו משולחנו של מקום ברוך הוא' שזו הפלגה שאין למעלה הימנה, ועל אחת כמה וכמה בימינו שעדיין לא זכינו לבנין בית המקדש והקרבת קרבנות על מזבחך לרצון, בודאי שיש לכל משכיל ודורש את ה' לעלות ולהתעלות בקדושת אכילתו ובכלל זה כל הדברים הנקראים אכילה, ואז זוכה לאכול משולחנו של מקום. וכן אמרו (דברי ישראל כללי אורייתא א) 'אין קידוש אלא במקום סעודה' (פסחים קא), דהיינו היכן ניכרת הקדושה של האדם, 'במקום סעודה' באכילתו בקדושה.

האוכל בקדושה כאוכל לפני ה'

ובכך מתקיים בו הנאמר לגבי אכילת מעשר (דברים יד כג) 'ואכלת לפני ה' אלהיך', שירגיש שאוכל ממש 'לפני ה' אלהיך', כמו שאמר הנועם אלימלך ע"ה בפסוק זה (פרי ראה ד"ה או יאמר היוצא): רצה לומר שתתנהג באכילתך שיהיה הכל לפני ה', דהיינו בקדושה. ומפרש הכתוב 'מעשר דגנך' כו', פירוש, שצריך האדם לדמות לעצמו כאלו אוכל מעשר או בכורות קדשים כמו שהיו הלוי והכהן אוכלין בפרישות גדול ובקדושה גדולה, כן תעשה שיהא דומה בעיניך כאלו הוא תרומה או מעשר. 'למען תלמד ליראה ה' כו', רצה לומר על ידי זה תרגיל את עצמך שתבוא לך יראה שלימה מהבורא יתעלה, עד כאן לשון קדשו. וזה הדבר שבאה המשנה ללמדנו 'אבל

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להעתיק ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראלים

ספרי החסידות המבוארים

דגל מחנה אפרים

דברי יחזקאל

בת עין

באר מים חיים

אור לשמים

אור המאיר

יסוד האמונה

חסד לאברהם
ר"א מקאליסק

חסד לאברהם
ראדאמסק

חיים וחסד

זרע קודש

זאת זכרון

ויחל משה

מנחם ציון

מנורת זהב
החדש

מגן אברהם

מאור עינים

מאור ושמש

יושר דברי אמת

יסוד העבודה

שארית ישראל

פרי הארץ

ערבי נחל

עמוד העבודה

סדורו של שבת

נועם אלימלך

תניא

תולדות יעקב יוסף

צדקת הצדיק

פרי צדיק

בעל שם טוב

תפארת שלמה

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחיו
 להצלחה רבה ומזופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליזון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com